

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«Παγκόσμιες Προκλήσεις και Συστήματα Αναλύσεων»

Εφαρμογή Πλαισίου International Risk Governance Council(IRGC): Η Περίπτωση της Ισλαμικής Τρομοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

*Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία Ειδίκευσης
«Διοικητική της διακινδύνευσης στην Παγκόσμια πολιτική»*

Πέτρος Καπετάνος

Τριμελής επιτροπή:
Δρ. Πάνος Χουντάλας (ε)
Επίκουρος Καθηγητής Ευστάθιος Τ. Φακιολάς
Αναπληρωτής Καθηγητής Ν.Σ Κουτσούκης
(ε) - Επιβλέπων

Τελική Έκδοση

Κόρινθος, Οκτώβριος 2021

UNIVERSITY OF THE PELOPONNESE
SCHOOL OF SOCIAL & POLITICAL SCIENCES
DEPARTMENT OF POLITICAL SCIENCE & INTERNATIONAL RELATIONS

MASTER'S PROGRAMME IN
"GLOBAL RISKS AND ANALYTICS"

Implementation of the International Risk Governance Council (IRGC) Framework: The Case of Islamic Terrorism in European Union

*Master's dissertation specializing in
"Risk management in global politics"*

Petros Kapetanos

Committee:

Dr. Panos Chountalas (s)

Assistant Professor E. Fakiolas

Associate Professor N.S Koutsoukis

(s) – Supervisor

Final version

Corinth, October 2021

Abstract

This paper attempts to identify and assess the emerging risks of Islamic terrorism in European Union through the implementation of the IRGC framework. The evaluation of these risks was performed based on the probability of their occurrence and their expected impact, on a risk matrix. Through the evaluation, the risks were categorized based on their importance. The risk of a terrorist attack using a drone was analyzed as the most important of the identified risks and it was concluded that immediate measures should be taken to deal with it. According to the indicative actions of its handling, using the event tree (Event Tree Analysis), the appropriate way of handling it was found which leads to the best outcome. As a result of this analysis, specific preventive measures were proposed to EU policy makers. The most important of which is to establish a common legal framework for the procurement of a drone, so that not everyone can procure it as long as there is the pertinent control framework. Through this analysis, EU policy makers will be able to properly prepare for procedures and existing risk management mechanisms to reduce the threat of Islamic terrorism within its borders. The above approach combines the theory of risk and basic concepts of international relations by utilizing the action of Islamic terrorism assessing the emerging risks to Europe's security.

Keywords: European Union, Asymmetric Threat, Islamic Terrorism, Risk, IRGC

Περίληψη

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να εντοπίσει και να αξιολογήσει τους αναδυόμενους κινδύνους από την δράση της ισλαμικής τρομοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση με την εφαρμογή του πλαισίου IRGC. Η αξιολόγηση των κινδύνων αυτών, πραγματοποιήθηκε με βάση την πιθανότητα εμφάνισής τους αλλά και του αναμενόμενου αντίκτυπου τους, σε μία μήτρα κινδύνων. Μέσω της αξιολόγησης, οι κίνδυνοι κατηγοριοποιήθηκαν με βάση την σημαντικότητά τους. Αναλύθηκε ο κίνδυνος τρομοκρατικής επίθεσης με την χρήση drone, ως ο πλέον σημαντικός εκ των αναγνωρισμένων κινδύνων και προέκυψε το συμπέρασμα ότι άμεσα πρέπει να ληφθούν μέτρα για την αντιμετώπιση του. Σύμφωνα με τις ενδεικτικές ενέργειες του χειρισμού του με την χρήση του δέντρου γεγονότων (Event Tree Analysis), βρέθηκε ο ενδεδειγμένος τρόπος χειρισμού του, ο οποίος οδηγεί στην καλύτερη έκβαση. Ως αποτέλεσμα της ανάλυσης αυτής προτάθηκαν συγκεκριμένα μέτρα πρόληψης, στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής της Ε.Ε. Το σημαντικότερο εκ των οποίων είναι, ο καθορισμός κοινού νομικού πλαισίου σχετικά με την προμήθεια ενός drone, ώστε να μην μπορούν όλοι να το προμηθευτούν εφόσον υπάρχει το σχετικό πλαίσιο ελέγχου. Μέσω αυτής της ανάλυσης, οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής της Ε.Ε θα είναι σε θέση να προετοιμαστούν κατάλληλα για τις διαδικασίες αλλά και για τους υφιστάμενους μηχανισμούς που αφορούν την διαχείριση κινδύνων με σκοπό να περιοριστεί η απειλή της Ισλαμικής Τρομοκρατίας στους κόλπους της. Η παραπάνω προσέγγιση συνδυάζει την θεωρία της διακινδύνευσης και βασικές έννοιες των διεθνών σχέσεων, αξιοποιώντας την δράση της Ισλαμικής τρομοκρατίας και την αξιολόγηση των αναδυόμενων κινδύνων για την ασφάλεια της Ευρώπης.

Όροι κλειδιά: Ευρωπαϊκή Ένωση, Ασύμμετρη Απειλή, Ισλαμική Τρομοκρατία, Κίνδυνοι, IRGC

Πρόλογος

Η διπλωματική εργασία αυτή δεν θα είχε ολοκληρωθεί χωρίς την αμέριστη στήριξη και συμπαράσταση όλων εκείνων που ήταν αρωγοί στο εγχείρημα μου αυτό.

Ευχαριστώ θερμά την σύζυγο μου Ελένη για την υπομονή της και την συνεχή της στήριξη, αλλά και τις μικρές μου πριγκίπισσες Θεοδώρα και Μαρία, για το διάστημα που απουσίασα από δίπλα τους.

Ευχαριστώ τον επιβλέποντα καθηγητή μου Δρ. κ. Πάνο Χουντάλα για την καθοδήγηση, τον ειλικρινή διάλογο, τον αμοιβαίο σεβασμό αλλά και την άψογη συνεργασία μας, προκειμένου να εκπονηθεί η εν λόγω διπλωματική εργασία.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Διευθυντή του ΠΜΣ, Αναπληρωτή Καθηγητή κ. Νικήτα – Σπύρο Κουτσούκη για τις πολύτιμες συμβουλές του, αλλά και όλο το καθηγητικό προσωπικό για τις ιδιαίτερες γνώσεις που μας προσέφεραν.

Οκτώβριος, 2021

Πέτρος Καπετάνος

Περιεχόμενα

Abstract.....	I
Περίληψη	II
Πρόλογος	III
Περιεχόμενα	IV
Κατάλογος Πινάκων	VI
Κατάλογος Εικόνων.....	VII
1. Εισαγωγή.....	1
1.1 Αντικείμενο	1
1.2 Βασικοί Όροι	2
1.2.1 Κίνδυνος.....	2
1.2.2 Απειλή	2
1.2.3 Ασφάλεια	2
1.3 Σκοπός, Σκοπιμότητα και Μέθοδος Έρευνας	3
1.4 Περίγραμμα εργασίας	3
2. Πλαίσιο IRGC.....	5
2.1 Μεθοδολογία.....	5
2.2 Προ - εκτίμηση	7
2.3 Αποτίμηση.....	7
2.4 Κρίσης επιπέδων ανοχής και αποδοχής.....	8
2.5 Διαχείριση Κινδύνου	9
2.6 Επικοινωνία.....	9
2.7 Ανασκόπηση βιβλιογραφίας σε εφαρμογές του IRGC	10
3. Ασύμμετρες Απειλές	12
3.1 Η «Ασύμμετρη» απειλή	12
3.2 Μορφές.....	13
3.3 Αιτίες δημιουργίας	14
3.4 Πιθανοί Στόχοι	15
4. Η Ισλαμική Τρομοκρατία	17
4.1 Τρόποι εκδήλωσης των επιθέσεων	17
4.2 Drones η «νέα μέθοδος» των επιθέσεων	19
4.3 Ισλαμικός Εξτρεμισμός στην Ε.Ε.....	20

4.4 Τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ε.Ε	21
5. Η Δράση της Ε.Ε για την καταπολέμηση της Τρομοκρατίας	24
5.1 Οργανισμοί αντιμετώπισης της Τρομοκρατίας	25
5.2 Ενέργειες σε θέματα ΚΕΠΠΑ και ΚΠΑΑ	27
5.3 Η Αντιτρομοκρατική Στρατηγική της Ε.Ε	28
6. Εφαρμογή Πλαισίου IRGC.....	30
6.1 Προ – εκτίμηση	30
6.2 Αποτίμηση της Ισλαμικής Τρομοκρατίας	32
6.2.1 Αναγνώριση Κινδύνων	32
6.2.2 Ανάλυση	33
6.2.3 Εκτίμηση	36
6.3 Κρίσης επιπέδων ανοχής και αποδοχής.....	37
6.4 Ενδεικτικός χειρισμός με χρήση ΕΤΑ.....	38
6.5 Προτάσεις Πολιτικής για τους υπευθύνους της Ε.Ε.....	40
7. Συμπεράσματα.....	42
Κατάλογος Πηγών.....	44

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1. Στοιχεία Θανατηφόρων Τρομοκρατικών Επιθέσεων (2015-2020).....	23
Πίνακας 2. Αναγνώριση Κινδύνων.....	33
Πίνακας 3. Κλίμακα Πιθανότητας και Ερμηνεία	33
Πίνακας 4. Κλίμακα Αντίκτυπου και Ερμηνεία.....	34
Πίνακας 5. Μήτρα Κινδύνων	36
Πίνακας 6. Κλίμακα Σημαντικότητας.....	37
Πίνακας 7. Risk Matrix	37
Πίνακας 8. Εκβάσεις και Ερμηνεία	39

Κατάλογος Εικόνων

Εικόνα 1. Πλαίσιο IRGC (Πηγή: IRGC, 2017)	6
Εικόνα 2. Χαρακτηρισμός Κινδύνου (Aven & Renn, 2010).....	8
Εικόνα 3. Επιθέσεις και Συλλήψεις 2014-2016(Πηγή: Europol, 2017).....	26
Εικόνα 4. Επιθέσεις και Συλλήψεις 2020(Πηγή: Europol, 2021).....	26
Εικόνα 5. Η Αντιτρομοκρατική Στρατηγική 2005-2020 (Πηγή: Καρατράντος, 2021).....	28
Εικόνα 6. Η Νέα Αντιτρομοκρατική Στρατηγική (Πηγή: Καρατράντος, 2021).....	28
Εικόνα 7. Ενδεικτικός Χειρισμός Σημαντικού Κινδύνου(ΕΤΑ)	39

1. Εισαγωγή

1.1 Αντικείμενο

Μια από τις απειλές που αντιμετωπίζει η Ευρώπη σήμερα είναι η Ισλαμική τρομοκρατία. Για να εξεταστεί η δράση της Ισλαμικής τρομοκρατίας η οποία αποτελεί «υπαρκτή» απειλή για την σημερινή εποχή, αρκεί να ανατρέξουμε σε μεγάλο αριθμό επιστημονικών άρθρων, περιοδικών και βιβλίων. Η δράση της Ισλαμικής τρομοκρατίας τα τελευταία χρόνια σε ευρωπαϊκό έδαφος, έχει απασχολήσει αρκετούς μελετητές, καθώς αποτελεί ασύμμετρη απειλή διαταράσσοντας το επίπεδο ασφαλείας για την Ευρώπη αλλά και παγκοσμίως.

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται η αξιολόγηση των κινδύνων από την δράση της Ισλαμικής Τρομοκρατίας, ως τρομοκρατική ενέργεια από ομάδες ή άτομα με ισλαμικά κίνητρα και στόχους, αναφορά στις μορφές που λαμβάνει και τέλος στις μεθόδους των ισλαμικών τρομοκρατικών επιθέσεων (Barros & Proenca, 2005). Κίνδυνοι οι οποίοι προκύπτουν τόσο από την φυσική παρουσία των τρομοκρατών στις επιθέσεις (όπως ένοπλες συγκρούσεις και βομβιστικές επιθέσεις) όσο και από την εξ αποστάσεως δράση τους χρησιμοποιώντας το διαδίκτυο. Επίσης, θα γίνει αναφορά στις τρομοκρατικές επιθέσεις σε χώρες της Ευρώπης. Ιδιαίτερως για τις πολύνεκρες επιθέσεις σε Γαλλία, Αγγλία, Ισπανία και Γερμανία (Neumann, 2016), εστιάζοντας στα έτη από το 2015 έως σήμερα. Οι επιθέσεις αυτές συνήθως γίνονται στα πιο ισχυρά οικονομικά κράτη, τα οποία αντιτίθενται εμφανώς και με την εφαρμογή στρατηγικών στην Ισλαμική Τρομοκρατία και συνοδεύονται από σωρεία νεκρών και τραυματιών.

Οι κίνδυνοι αξιολογούνται με βάση τον σκοπό που δημιουργήθηκαν και δύναται να εξυπηρετήσουν, ενώ το στοιχείο της προσωπικής πεποίθησης των ειδικών αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό στην εκτίμηση (Aven & Renn, 2010). Η αξιολόγηση των παραπάνω κινδύνων πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες που καθορίζονται στο πλαίσιο IRGC. Το πλαίσιο αυτό, αποτελεί ένα πρότυπο διαχείρισης κινδύνων, οδηγεί στην ερμηνεία των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών προεκτάσεων ενός κινδύνου και συνεισφέρει στην καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση του (Aven & Renn, 2010). Συμβάλει επίσης, στην σωστή καθοδήγηση μέσω ειδικών εμπειρογνώμων, της επίλυσης ενός προβλήματος, με αποτέλεσμα να λαμβάνει την εμπιστοσύνη του μεγαλύτερου μέρους της κοινής γνώμης (IRGC, 2017).

1.2 Βασικοί Όροι

1.2.1 Κίνδυνος

Κίνδυνος (Risk) είναι η αβέβαιη συνέπεια, που μπορεί να έχει μια δραστηριότητα ή ένα γεγονός, σχετικά με κάτι το οποίο έχει αξία για έναν άνθρωπο. Η αβέβαιη αυτή συνέπεια έχει στο στοιχείο αξίας, αρνητική επίπτωση και για το λόγο αυτό το στοιχείο αξίας πρέπει να προστατευτεί (IRGC, 2017). Ο κίνδυνος επίσης, είναι και η πιθανότητα που υπάρχει στο να βρεθεί εκτεθειμένος κάποιος σε μία κακή έκβαση (IRGC, 2017). Η σωστή διαχείριση ενός κινδύνου έγκειται στην ανάληψη ηθελημένης δράσης, ώστε οι πιθανότητες να μεταβληθούν, στοχεύοντας στην μείωση των κακών εκβάσεων και παράλληλα την αύξηση των καλών.

1.2.2 Απειλή

Σύμφωνα με το IRGC στην αναθεωρημένη του έκδοση το 2017 ως απειλή (Threat) ορίζεται ως το αίτιο ή η πηγή του ανεπιθύμητου περιστατικού το οποίο έχει αρνητικό αντίκτυπο. Το αίτιο ή η πηγή ενδέχεται να έχουν ακούσιο ή και εκούσιο χαρακτήρα (IRGC, 2017). Για τα κράτη η απειλή είναι η οποιαδήποτε παρέμβαση στο εσωτερικό τους με την χρήση συμβατικών ή μη μεθόδων και επιχειρήσεων από κυβερνητικούς ή μη κυβερνητικούς δρώντες (Οικονομόπουλος, 2020), γεγονός που απειλεί άμεσα την ασφάλεια των κρατών.

1.2.3 Ασφάλεια

Η ασφάλεια με την διευρυμένη της έννοια στις διεθνείς σχέσεις αντιπροσωπεύει τρεις βασικές θεωρήσεις και προσλήψεις αντίστοιχα. Η πρώτη, η *διαχρονική* η οποία μελετά τον πόλεμο και τη στρατιωτική διάσταση της ασφάλειας, με έμφαση τις στρατιωτικές απειλές κατά της εδαφικής ακεραιότητας, καθώς και της κυριαρχίας των κρατών. Η δεύτερη, η *διευρυμένη*, επεκτείνει το εύρος των απειλών συμπεριλαμβάνοντας περιπτώσεις που βάζουν σε κίνδυνο την ανθρωπότητα, εστιάζοντας κυρίως σε μη κρατικούς δρώντες και μεταβλητές, καθώς και σε παράγοντες της ασφάλειας μη στρατιωτικούς. Τέλος, η τρίτη και τελευταία θεώρηση και πρόσληψη, η οποία βρίσκεται υπό εξέλιξη, στο πλαίσιο της διευρυμένης αντίληψης, επικεντρώνοντας όμως στην ανθρώπινη ασφάλεια (Τζιφάκης & Φακιολάς, 2016).

Στην παρούσα εργασία θα αντιμετωπίσουμε την έννοια της ασφάλειας στην Ε.Ε υπό το πρίσμα της *διευρυμένης* αντίληψης. Καθώς, αυτή η θεώρηση όπως αναφέρθηκε περιλαμβάνει μη στρατιωτικούς παράγοντες της ασφάλειας και μη κρατικούς δρώντες όπως είναι οι ισλαμικές τρομοκρατικές οργανώσεις και άλλες υπαρξιακές απειλές οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο την ανθρωπότητα.

1.3 Σκοπός, Σκοπιμότητα και Μέθοδος Έρευνας

Η δράση της Ισλαμικής Τρομοκρατίας βρίσκεται σε μια διαρκή εξέλιξη όσον αφορά την περιοχή της Ευρώπης (Neumann, 2016). Η οποία εγκυμονεί κινδύνους για την ασφάλεια των πολιτών της Ε.Ε, καθώς και για σημαντικές δομές των κρατών – μελών της. Σκοπός της εργασίας είναι, να αναλυθούν και να εκτιμηθούν οι κίνδυνοι που προκύπτουν από τη δράση της Ισλαμικής Τρομοκρατίας στην Ευρώπη με την εφαρμογή του πλαισίου IRGC. Η ιεράρχηση - διαβάθμιση αυτών των κινδύνων, με βάση την πιθανότητα εμφάνισής τους και του αναμενόμενου αντίκτυπου στην ασφάλεια της Ε.Ε, αποτελεί τη βασική δομή της παρούσας μελέτης. Επίσης, μέσω της έρευνας, επιχειρείται η ανάλυση του σημαντικότερου κινδύνου, σε περίπτωση που αυτός εκδηλωθεί, καθώς και η αποτύπωση των πιθανών συνεπειών που θα προκύψουν, ώστε να προταθούν τα κατάλληλα μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης.

Το πλαίσιο IRGC, θα αποτελέσει την μεθοδολογία της παρούσας εργασίας. Η αξιολόγηση των κινδύνων που προκύπτουν από την δράση της ισλαμικής τρομοκρατίας πραγματοποιείται με την εφαρμογή των πέντε σταδίων του πλαισίου. Τα στάδια αυτά είναι, η προ – εκτίμηση, η αποτίμηση, η κρίση επιπέδων ανοχής και αποδοχής στον κίνδυνο, η διαχείριση κινδύνου και τέλος η επικοινωνία (IRGC, 2017). Σημαντικότερος σκοπός του πλαισίου, είναι η *Πρόληψη* και η μείωση των συνεπειών που προκαλεί ένα μείζων πρόβλημα ώστε να καταλήξει στην όσο δυνατόν καλύτερη έκβαση που μπορεί να έχει (Aven & Renn, 2010). Για να καταστεί αυτό εφικτό το IRGC, δίνει κατευθυντήριες γραμμές στα αρμόδια όργανα για την λήψη των αποφάσεων και τον σχεδιασμό κατάλληλης πολιτικής (IRGC, 2017).

1.4 Περίγραμμα εργασίας

Το περίγραμμα της εργασίας εκτός της εισαγωγής όπου αναφέρονται τα εισαγωγικά στοιχεία και οι βασικοί όροι, περιλαμβάνει τα εξής:

- Στο *δεύτερο* κεφάλαιο πραγματοποιείται μία συνοπτική περιγραφή του πλαισίου IRGC καθώς αποτελεί το μεθοδολογικό πλαίσιο της εργασίας. Αναφέρονται τα στάδια του πλαισίου, διευκρινίζοντας κρίσιμες έννοιες για την κατανόηση του τρόπου διακυβέρνησης των κινδύνων. Επιπλέον επιχειρείται, η καταγραφή εφαρμογών του πλαισίου μέσω της βιβλιογραφικής ανασκόπησης, επιστημονικών άρθρων.
- Στο *τρίτο* κεφάλαιο επιχειρείται μια σύντομη περιγραφή των ασύμμετρων απειλών, αναφέροντας τις μορφές, τις αιτίες δημιουργίας τους αλλά και τους πιθανούς στόχους που δύναται να προσβάλουν.
- Στο *τέταρτο* κεφάλαιο αναφέρεται η δράση της Ισλαμικής Τρομοκρατίας, οι τρόποι εκδήλωσης των επιθέσεων, η χρήση drone σε επιθέσεις για τις περιοχές της Μ.

Ανατολής και Β. Αφρικής. Στο τέλος γίνεται αναφορά στον ισλαμικό εξτρεμισμό στην Ευρώπη και στις τρομοκρατικές επιθέσεις από το 2015 έως σήμερα.

- Στο *πέμπτο* κεφάλαιο παρουσιάζονται οι ενέργειες των οργανισμών της Ε.Ε κατά της τρομοκρατίας και οι ενέργειες σε θέματα ΚΕΠΠΑ και ΚΠΑΑ. Αναφέρεται επίσης, η νέα αντιτρομοκρατική στρατηγική του 2020, η οποία προέκυψε λόγω της συνεχούς εξέλιξης της απειλής της Τρομοκρατίας.
- Στο *έκτο* κεφάλαιο πραγματοποιείται η εφαρμογή του πλαισίου IRGC και επιχειρείται η αναγνώριση, η ανάλυση και η εκτίμηση των κινδύνων που προκύπτουν από την δράση της Ισλαμικής Τρομοκρατίας. Ακολούθως πραγματοποιείται η χρήση του δέντρου γεγονότων ETA (Even Tree Analysis), με τις ενδεικτικές ενέργειες χειρισμού του σημαντικότερου κινδύνου. Τέλος, μέσω της ανάλυσης αυτής προτείνονται μέτρα στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής της Ε.Ε για να μειωθεί η εκδήλωση του και να περιοριστεί η απειλή.
- Στο *έβδομο* κεφάλαιο γίνεται η παράθεση των συμπερασμάτων έχοντας πλήρη εικόνα για την δράση της Ισλαμικής Τρομοκρατίας στην Ευρώπη. Επίσης αναφέρεται πώς τα συμπεράσματα της μελέτης θα ήταν χρήσιμα και για την Ελλάδα.

2. Πλαίσιο IRGC

Το Διεθνές Συμβούλιο Διακυβέρνησης Κινδύνων, International Risk Governance Council με την συντομογραφία IRGC, αποτελεί έναν μη κερδοσκοπικό οργανισμό ανεξάρτητου χαρακτήρα που έχει ως στόχο την προσπάθεια βελτίωσης αντίληψης και ερμηνείας αναδυόμενων κινδύνων που έχουν σχέση με την υγεία και την ασφάλεια των ανθρώπων, καθώς και ζητήματα για το σύνολο της κοινωνίας γενικότερα. Εκτός όμως από την κατανόηση και την ερμηνεία χρειάζεται και η προσπάθεια αντιμετώπισης των κινδύνων αυτών, μία από τις στοιχειώδεις λειτουργίες του πλαισίου (IRGC, 2017).

Το πλαίσιο IRGC αποτελεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση όσο αναφορά την διακυβέρνηση των κινδύνων με σκοπό την κατανόηση, την ανάλυση καθώς και την διαχείριση σημαντικών ζητημάτων. Κυρίως στο τομέα της Υγείας, του Περιβάλλοντος, της Τεχνολογίας και σε ζητήματα ασφαλείας (IRGC, 2017) Επίσης παρέχει χρήσιμες πληροφορίες που αφορούν τους κινδύνους και αναπτύσσει πολιτικές με σκοπό την διακυβέρνηση τους (Aven & Renn, 2010).

2.1 Μεθοδολογία

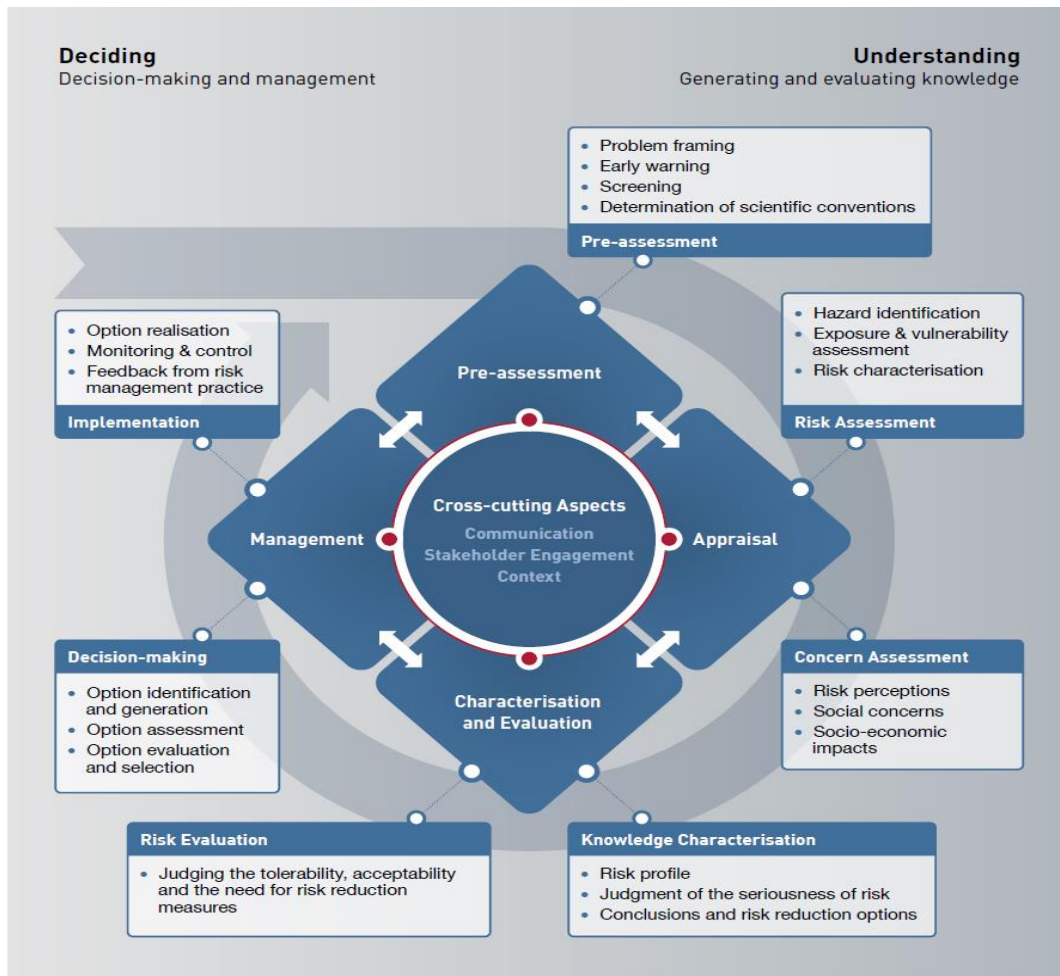
Η μέθοδος που θα ακολουθηθεί είναι αυτή που ορίζεται μέσα από το πλαίσιο IRGC στην αναθεωρημένη του έκδοση 2017, το οποίο περιλαμβάνει δύο επίπεδα ανάλυσης (Εικόνα 1).

Όπως έχει ήδη αναφερθεί σκοπός του πλαισίου είναι η μείωση των συνεπειών που προκαλεί ένα πρόβλημα το οποίο αφορά το σύνολο της κοινωνίας και προτείνει μέτρα για την καλύτερη δυνατή αντιμετώπιση του. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της ανάλυσης των δύο επίπεδων. Το **πρώτο** επίπεδο ανάλυσης (Understanding) αποτελεί η εκτίμηση των πιθανών κινδύνων, με σκοπό να γίνει η παραγωγή της κατανόησης του κινδύνου που προκύπτει. Το **δεύτερο** επίπεδο ανάλυσης (Deciding), είναι η διαχείριση του κινδύνου και το επίπεδό της, ενώ καθορίζεται και ο τρόπος λήψης των αποφάσεων, καθώς και η εφαρμογή τους (IRGC, 2017).

Το πλαίσιο περιλαμβάνει τα εξής πέντε στάδια:

- Προ - εκτίμηση (Pre-assessment).
- Αποτίμηση (Appraisal).
- Κρίση επιπέδων ανοχής και αποδοχής (Characterization & Evaluation).

- Διαχείριση κινδύνου (Management).
- Επικοινωνία (Communication).

Εικόνα 1. Πλαίσιο IRGC (Πηγή: IRGC, 2017)

Στην παρούσα εργασία θα αναλυθεί το πρώτο επίπεδο μέχρι και την αξιολόγηση (Characterization & Evaluation) των κινδύνων που προκύπτουν από τη δράση της Ισλαμικής Τρομοκρατίας. Συγκεκριμένα θα χρησιμοποιηθούν τεχνικά εργαλεία ιδίως στο δεύτερο στάδιο της αποτίμησης, όπου θα γίνει η αναγνώριση των κινδύνων, με σκοπό να προσδιοριστούν οι κίνδυνοι από την δράση της Ισλαμικής τρομοκρατίας. Στην συνέχεια, η μήτρα κινδύνων και η χρήση Risk Matrix, ανάμεσα στην πιθανότητα εμφάνισης των παραπάνω κινδύνων σε σχέση με τον αναμενόμενο αντίκτυπο τους θα συμβάλει στην ιεράρχησή και διαβάθμιση των κινδύνων αναλόγως της σημαντικότητάς τους. Έπειτα η χρήση του δέντρου γεγονότων (ETA) με σκοπό την ανάλυση ενός από τους σημαντικότερους κινδύνους, θα μας οδηγήσει στις πιθανές εκβάσεις και συνέπειες αυτού σε ευρωπαϊκό έδαφος. Τέλος, η ανάλυση αυτή θα μας βοηθήσει, ώστε να προταθούν μέτρα για να μειωθεί η εκδήλωση του και να περιοριστεί η απειλή. Το στάδιο της διαχείρισης του κινδύνου και αυτό της επικοινωνίας, τα οποία ανήκουν στο δεύτερο επίπεδο ανάλυσης, δεν αποτελούν αντικείμενο μελέτης στην παρούσα εργασία.

2.2 Προ - εκτίμηση

Η προ-εκτίμηση αποτελεί πρωταρχικό στάδιο της εφαρμογής του πλαισίου IRGC. Χρησιμοποιείται για την έγκαιρη προειδοποίηση των κινδύνων, καθώς και των αποφάσεων που θα ληφθούν προκειμένου να αντιμετωπιστούν. Στο στάδιο αυτό γίνεται μια πρώτη εκτίμηση του προβλήματος και κατατίθενται οι ενδεχόμενες προτάσεις αντιμετώπισης του. Εκεί γίνονται όλες οι απαραίτητες διευκρινίσεις για το μέγεθος του κινδύνου, προβάλλονται όλες οι προοπτικές και πως αυτός μπορεί να εξελιχθεί, κατά πόσο είναι αντιμετωπίσιμος και πως μπορεί αυτή η αντιμετώπιση να επιτευχθεί (IRGC, 2017).

Το πρώτο στάδιο της προ - εκτίμησης αποτελείται από τέσσερις φάσεις:

- *Πλαίσιο αναφοράς:* ορίζεται το γενικό πλαίσιο ενώ παράλληλα αναπτύσσονται όλες οι οπτικές προκειμένου να προσδιοριστεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο το πρόβλημα.
- *Έγκαιρη προειδοποίηση:* Οι υπεύθυνοι ενημερώνουν για την ύπαρξη του κινδύνου ή της απειλής αλλά και πως μπορούν να προφυλαχθούν έστω και προσωρινά. Στο στάδιο αυτό γίνεται μια συστημική αναζήτηση για επιπλέον κινδύνους που ενδεχομένως να προκύψουν.
- *Φιλτράρισμα:* Αναλύονται όλοι οι κίνδυνοι που έχουν προκύψει και πως αυτοί μπορούν να αντιμετωπιστούν ώστε να επιτευχθεί η οριστική τους εξάλειψη. Γίνεται επίσης διαλογή των κινδύνων και επιλέγονται συγκεκριμένες ενέργειες. Οι ενέργειες που θα ακολουθηθούν πρέπει να είναι προσεκτικές ώστε να μην οδηγήσουν έστω και ακούσια σε περαιτέρω διόγκωση του προβλήματος.
- *Ορολογία:* Προσδιορίζονται οι έννοιες, οι παράμετροι και οι παραδοχές σύμφωνα με τις οποίες πραγματοποιείται μια επιστημονική προσέγγιση του κινδύνου ή της απειλής. Ορίζονται με έναν επιστημονικό τρόπο όλες οι διαστάσεις του προβλήματος.

2.3 Αποτίμηση

Με την αποτίμηση πραγματοποιείται η αξιολόγηση του κινδύνου , τα χαρακτηριστικά του αλλά και ο βαθμός ανησυχίας που πρέπει να διακατέχει τους ειδικούς (IRGC, 2017). Στο στάδιο αυτό οι ειδικοί αποκτούν πραγματική διάσταση του μεγέθους του προβλήματος οι επιστήμονες και μπορούν να το ερμηνεύσουν (Aven & Renn, 2010). Θεωρείται η αρχή για την δυνατότητα ερμηνείας και αξιολόγησης ενός κινδύνου/απειλής, συνεπώς και η αρχή αντιμετώπισης και εξάλειψης του (IRGC, 2017). Περιλαμβάνει τρεις φάσεις:

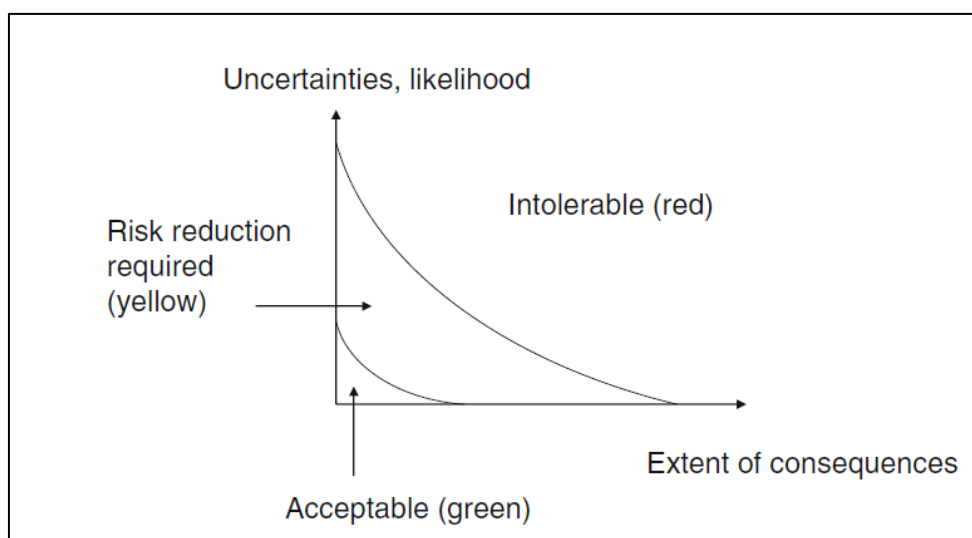
- *Αναγνώριση:* Στη φάση της αναγνώρισης αναγνωρίζονται οι κίνδυνοι και γίνεται επίσημα η εκτίμηση του κινδύνου και τα αποτελέσματα που αυτός μπορεί να αποφέρει σε περίπτωση μη αντιμετώπισης του.

- *Ανάλυση:* Στη φάση της ανάλυσης ερμηνεύεται ο κίνδυνος με κάθε λεπτομέρεια. Αφού έχει γίνει η κατάλληλη εκτίμηση και έχουν προβληθεί όλοι οι παράμετροι και όλες οι συνέπειες που μπορεί να προκαλέσει, γίνεται μια πλήρη αναφορά όπου πλέον ορίζεται ποιος είναι ο κίνδυνος και τι συνέπειες επιφέρει σε περίπτωση εκδήλωσης του.
- *Εκτίμηση:* Η εκτίμηση είναι η διαδικασία όπου τίθενται όλες οι προτάσεις για την αντιμετώπιση του κινδύνου. Κατά τη διάρκεια διεξαγωγής της εν λόγω διαδικασίας παρατίθενται όλες οι απόψεις γύρω από την πιθανή εξέλιξη του κινδύνου και γίνεται συσχέτιση των επιπτώσεων με την πιθανότητα εμφάνισης του, καθορίζοντας την σημαντικότητα κάθε κινδύνου.

Στο στάδιο της αποτίμησης σκοπός είναι η κατανόηση του κινδύνου και παράλληλα ξεκαθαρίζεται τι είδους κίνδυνος/απειλή είναι ώστε να οριστεί η στρατηγική για την διαχείριση του (IRGC, 2017). Επίσης γίνεται ο σαφής προσδιορισμός της αξίας, της πιθανότητας εκδήλωσης του καθώς και των συνεπειών. Τέλος, εδώ υπολογίζεται ο βαθμός έκθεσης που έχει το στοιχείο αξίας στον κίνδυνο/απειλή (IRGC, 2017).

2.4 Κρίσης επιπέδων ανοχής και αποδοχής

Το στάδιο ανοχής και αποδοχής στο πλαίσιο IRGC είναι σε θέση να κατοχυρώσει την ορθότερη αξιολόγηση των κινδύνων που έχουν προκύψει. Ερμηνεύοντας όλες τις παραμέτρους αλλά και τους παράγοντες που χαρακτηρίζουν έναν κίνδυνο, θέτοντας ανώτατο και κατώτατο όριο ανοχής, μετρώντας την ανεκτικότητα του (Εικόνα 2). Σύμφωνα με τα δεδομένα που έχουν συλλεχθεί και της σημαντικότητας, λαμβάνονται οι αποφάσεις, σχετικά με το αν ο κίνδυνος που έχει προκύψει θεωρείται «Αποδεκτός» και λαμβάνει πράσινο χρωματισμό, «Ανεκτός» με κίτρινο ή «Μη ανεκτός» με κόκκινο (Aven & Renn, 2010).

Εικόνα 2. Χαρακτηρισμός Κινδύνου (Aven & Renn, 2010)

Γίνεται δηλαδή ένας χαρακτηρισμός σύμφωνα με τον οποίο «Αποδεκτός», θεωρείται ο κίνδυνος ο οποίος όταν εκδηλωθεί τα οφέλη του είναι πιο σημαντικά από τις επιπτώσεις που έχει και δεν απαιτεί κάποια ενέργεια (Aven & Renn, 2010). Ο «Ανεκτός» όπου οι δυσμενείς συνέπειες είναι τέτοιες που δεν πλήττουν άμεσα το στοιχείο αξίας και χρήζει παρακολούθηση και μέτρα μείωσης του ρίσκου. Ενώ ο «Μη ανεκτός» είναι αυτός που οι ανεπιθύμητες επιπτώσεις αν εκδηλωθεί υπερτερούν έναντι στα οφέλη που ενδέχεται να επιτύχει και για το λόγο αυτό πρέπει να αποφευχθεί και να ληφθούν άμεσα μέτρα (IRGC, 2017).

2.5 Διαχείριση Κινδύνου

Η διαχείριση του κινδύνου ή αλλιώς Risk Management, εμπεριέχει όλο το σχεδιασμό και την υλοποίηση πρωτοβουλιών, δράσεων και αποφάσεων, ώστε να συμβάλλουν αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση κυρίως για τους «Μη ανεκτούς» κινδύνους που έχουν προκύψει (Aven & Renn, 2010). Καθώς η διαχείριση ενός «Ανεκτού» κινδύνου είναι πιο εύκολο να αντιμετωπιστεί. Από το εύρος των επιλογών και δυνατοτήτων που υπάρχει σε κάθε περίπτωση με στόχο την αποτελεσματικότερη διαχείριση, επιλέγονται και τίθενται σε εφαρμογή εκείνες που θεωρείται πως μπορεί να δώσουν την κατάλληλη λύση. Για την καλύτερη ανάπτυξη της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι απαραίτητο να υπάρχει και ένα εύρος εναλλακτικών επιλογών (IRGC, 2017).

2.6 Επικοινωνία

Η επικοινωνία ως διαδικασία είναι ιδιαίτερα σημαντική στο πλαίσιο IRGC, καθώς αποτελεί τον συνδετικό κρίκο με τα υπόλοιπα στάδια. Βρίσκεται σχεδόν σε όλα τα στάδια του και έχει πολύ μεγάλη συνεισφορά στην διαχείριση της πληροφορίας και των γνώσεων που αποκτούνται από αυτή (IRGC, 2017). Η στενή συνεργασία των επιστημόνων, του προσωπικού που ασχολούνται με νομικά και τεχνικά θέματα, καθώς και η συχνή επικοινωνία μεταξύ των υπευθύνων που χαράσσουν πολιτική, αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική διαχείριση ενός κινδύνου (IRGC, 2017). Στοχεύει, στην ενημέρωση των πολιτών για τους κινδύνους που επηρεάζουν άμεσα την ασφάλεια τους. Συνεπώς για να θεωρηθεί η επικοινωνία επιτυχημένη και αποτελεσματική θα πρέπει το κοινό να έχει συμμετοχή στις αποφάσεις (Aven & Renn, 2010).

2.7 Ανασκόπηση βιβλιογραφίας σε εφαρμογές του IRGC

Κατόπιν ανασκόπησης των επιστημονικών άρθρων σε περιπτώσεις εφαρμογής του πλαισίου IRGC, σε τομείς οι οποίοι προαναφέρθηκαν επιχειρείται μια προσέγγιση και αποτυπώνονται τα συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν.

Στον τομέα του Περιβάλλοντος, οι προκλήσεις και οι κίνδυνοι που αναδύονται σε θέματα σχεδιασμού και χάραξης πολιτικής από τους υπεύθυνους, με σκοπό την αύξηση της παραγωγής, του εμπορίου και της χρήσης της βιοενέργειας, τους οδήγησε στην αναζήτηση συγκεκριμένης μεθοδολογίας για την διακυβέρνηση των κινδύνων. Το IRGC αναπτύσσει κατευθυντήριες γραμμές στους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, παρέχοντας τους ένα ολοκληρωμένο σύνολο προτάσεων πολιτικής ώστε να αναπτύξουν βιώσιμη παραγωγή βιοενέργειας κυρίως για εγχώρια χρήση και διεθνές εμπόριο (Florin & Bunting, 2009). Ως εκ τούτου, το τελικό συμπέρασμα είναι ότι το IRGC αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής (Florin & Bunting, 2009). Επιπλέον σε εφαρμογή του πλαισίου στην περίπτωση των αναδυόμενων ρύπων σε υδάτινο περιβάλλον, γεγονός που επηρεάζει την υγεία των ανθρώπων μέσω της έκθεσης τους σε πόσιμο νερό, αναλύθηκαν οι πολιτικές στις Χώρες, Γερμανία, Ελβετία και στην πολιτεία της Μινεσότα, με αποτέλεσμα να προταθούν μέτρα ώστε να εντοπιστούν άμεσα αναδυόμενοι κίνδυνοι που θα επηρεάσουν μελλοντικά την ποιότητα του πόσιμου νερού (Hartmann et al., 2018). Σημαντικότερο προτεινόμενο μέτρο για τον έγκαιρο εντοπισμό των κινδύνων από τους αναδυόμενους ρύπους, αποτελεί η χρήση βάσεων δεδομένων καταχώρισης των προϊόντων. Καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι, το IRGC αποτελεί, πολύτιμο εργαλείο για τον εντοπισμό βελτίωσης σε διάφορους τομείς που άπτονται σε περιβαλλοντολογικά θέματα (Hartmann et al., 2018).

Στον τομέα της Υγείας η εφαρμογή του IRGC, στην περίπτωση της παρασκευής του μαλακού τυριού από μη παστεριωμένο γάλα το οποίο πιθανόν να έχει μολυνθεί με *Listeria monocytogenes* ή άλλου είδους παθογόνα, βοήθησε τους υπεύθυνους χάραξη πολιτικής και τις ρυθμιστικές αρχές σε ζητήματα δημόσιας υγείας να κατανοήσουν την έννοια της διακυβέρνησης κινδύνου και να την εφαρμόσουν μέσω του χειρισμού των κινδύνων. Επίσης μέσω του πλαισίου, τους δίνεται η δυνατότητα να ταξινομήσουν τους κινδύνους από προϊόντα που επηρεάζουν την υγεία των ανθρώπων, σε απλούς, πολύπλοκους αβέβαιους και διφορούμενους (Ewen, 2011). Η πανδημία COVID-19 η οποία ξέσπασε ξαφνικά και εξαπλώθηκε ταχέως σε όλο τον πλανήτη, οδήγησε τους υπεύθυνους σε τυφλές πολιτικές και σε πρωτοφανείς παγκόσμιους περιορισμούς για την ανθρώπινη δραστηριότητα, ενώ παράλληλα πυροδότησε την μεγαλύτερη οικονομική συρρίκνωση μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο (Collins et al., 2020). Η εφαρμογή των πέντε σταδίων του IRGC, συνέβαλε ώστε να εξετάστούν τα μέτρα που έχουν ήδη ληφθεί, στο πλαίσιο διακυβέρνησης των κινδύνων και να αποτυπωθούν τα διδάγματα από την κρίση αυτή. Προτείνοντας, στους υπεύθυνους χάραξης

πολιτικής μια σειρά από συστάσεις, ώστε να αυξήσουν την ετοιμότητα τους σε ανάλογες μελλοντικές κρίσεις (Collins et al., 2020). Με σημαντικότερη σύσταση, την εστίαση στην εγκαίρη προειδοποίηση, καθώς υπήρχε η προειδοποίηση κινδύνου μολυσματικών ασθενειών αλλά οι υπεύθυνοι δεν έδωσαν την απαραίτητη προσοχή (Collins et al., 2020). Επιπρόσθετα, το IRGC εξετάστηκε και στην περίπτωση της Φαρμακοεπαγρύπνησης, την διαδικασία δηλαδή παρακολούθησης της ασφάλειας των φαρμάκων που χορηγούνται σε ασθενείς και την λήψη μέτρων αντιμετώπισης των κινδύνων με στόχο την μείωση των ανεπιθύμητων ενεργειών. Η ανάλυση έξι σημαντικών περιπτώσεων, δείχνει ότι το πλαίσιο IRGC φαίνεται να εφαρμόζεται στην περίπτωση της Φαρμακοεπαγρύπνησης (Bahri & Pariente, 2021). Οι συστάσεις που προτείνει βοήθησε τις ρυθμιστικές αρχές αφενός να εντοπίσουν, να αξιολογήσουν και να κατανοήσουν τους κινδύνους που αναδύονται, αφετέρου να λάβουν μέτρα και αποφάσεις, ελαχιστοποίησης τους (Bahri & Pariente, 2021). Με σημαντικότερο την εξαγωγή ενός προτεινόμενου οδηγού για τις ρυθμιστικές αρχές, ως υποστήριξη κατά την επιλογή μηχανισμών δέσμευσης για την συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών στην αξιολόγηση κινδύνων (Bahri & Pariente, 2021).

Στον τομέα της Τεχνολογίας και πιο συγκεκριμένα στην διακυβέρνηση κινδύνων στην περίπτωση της Νανοτεχνολογίας, που ασχολείται με την τεχνολογία στην νανοκλίμακα, σε μελέτες εφαρμογών και τη χρήση Νανοϋλικών (πολύ μικρών διαστάσεων) σε διάφορα επιστημονικά πεδία (Aven & Renn, 2010). Οι συστημικοί κίνδυνοι, που προκύπτουν, χαρακτηρίζονται από πολυπλοκότητα, αβεβαιότητα και ασάφεια. Η εφαρμογή του IRGC, ως ένα συστηματικό εργαλείο, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι διευρύνει τις απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών (του κοινού και των ειδικών) για τον αντικατοπτρισμό της καλύτερης διαθέσιμης γνώσης των κινδύνων αυτών καθώς και των κοινωνικών ανησυχιών. Συμβάλει επίσης στο σχεδιασμό και την λήψη αποφάσεων, λαμβάνοντας υπόψη τόσο τις πιθανές συνέπειες των μέτρων διαχείρισης, καθώς και τον αντίκτυπό τους στις διάφορες ομάδες της κοινωνίας (Aven & Renn, 2010).

3. Ασύμμετρες Απειλές

Η συνεχόμενη αστάθεια στη Μ. Ανατολή και οι αναταραχές στην Β. Αφρική με την ανεξέλεγκτη δράση των τρομοκρατικών οργανώσεων και την μαζική μετακίνηση πληθυσμού (προσφυγικό), έχουν επηρεάσει σημαντικά τα θέματα ασφαλείας τόσο στις περιοχές αυτές όσο και στην Ευρώπη. Εμπλουτίζοντας την ατζέντα της ασφάλειας με θέματα πολιτικής, κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής διάστασης.

Οι ασύμμετρες απειλές αποτελούν μη παραδοσιακές απειλές προς τις κυβερνήσεις και τους οργανισμούς μίας χώρας σχετικά με την άμυνα και την ασφάλειά της (Σαρρής, 2020). Αποσκοπούν κυρίως στην υπονόμευση της ισχύος του αντιπάλου, που εκδηλώνονται με ενέργειες οι οποίες προκαλούν καταστροφικά αποτελέσματα σε σχέση με το κόστος των μέσων που χρησιμοποιούν (Σαρρής, 2020). Συνήθως, έχουν τις ρίζες τους σε πολιτικά «κενά» που προκύπτουν από ιδεολογίες, οικονομίες και κοινωνίες και αποτελούν απόρροια της ανάπτυξης της τεχνολογίας και του εκσυγχρονισμού (Ντόκος, 2008).

Οι ασύμμετρες απειλές εμπεριέχουν μέσα το στοιχείο του αιφνιδιασμού, καθώς ξεφεύγουν από τον συνήθη συμβατικό τρόπο που διεξάγονται οι επιχειρήσεις (Σαρρής, 2020). Συνήθως επιδιώκουν πολιτικά και στρατηγικά συμφέροντα (Metz & Johnson, 2001). Χαρακτηρίζονται από ανισότητα και ανομοιότητα συμφερόντων, ενώ ως Ισλαμικός εξτρεμισμός επιφέρουν τα ίδια ακραία αποτελέσματα με την Ισλαμοφοβία (Keles, 2018). Προκαλούν σύγχυση και φόβο στους πολίτες και αποσκοπούν σε καταστροφικότητα χτυπήματα, στις ακρότητες και στη θυσία των αμάχων. Κυρίως στοχεύουν στην αποδιοργάνωση του κρατικού μηχανισμού, γεγονός που θέτει σοβαρό ζήτημα ασφαλείας.

3.1 Η «Ασύμμετρη» απειλή

Η «ασύμμετρη» απειλή ως έννοια καθιερώθηκε πριν περίπου είκοσι χρόνια από στρατιωτικούς αναλυτές που ασχολούνται με τις πολεμικές επιχειρήσεις (Σαρρής, 2020). Προσαρμόζει τα μέσα και της μεθόδους των ανθρώπων που την πραγματοποιούν, στις αδυναμίες του αντιπάλου που έχει στοχεύσει (Σαρρής, 2020). Σημαντικό στοιχείο των ασύμμετρων απειλών είναι ο αυθορμητισμός που δύναται να τις χαρακτηρίσει. Είναι απρόσμενες και απροσδόκητες. Αυτά τα στοιχεία είναι και η αιτία που προκαλούν φόβο, σε πολίτες και κυβερνώντες,

καθιστώντας δύσκολη η αντιμετώπιση τους. Χαρακτηρίζονται από έντονη καταστροφικότητα υλική και ανθρωπινή, αφού πολλές φορές στρέφονται και κατά αμάχων (Khaliq, 2006). Η πολυπλοκότητα τους, καθιστούν αδύνατη την σύνταξη κάποιου επιστημονικού όρου που να περιγράφει με ακρίβεια την ασύμμετρη απειλή. Μπορεί να ειπωθεί ότι αποτελεί το ειδικό μέρος του συνόλου που ονομάζεται ασύμμετρος πόλεμος (Metz & Johnson , 2001), πολέμου όπου δεν χρησιμοποιούνται μόνο συμβατικά όπλα.

3.2 Μορφές

Οι απειλές αυτές έχουν αντίκτυπο πολιτικό, οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό σε περισσότερες από μία χώρες και για το λόγο αυτό, απαιτείται διεθνής έλεγχος και συνεργασία των χωρών στην αντιμετώπισή τους. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής μορφές ασύμμετρων απειλών:

- *Η τρομοκρατία:* Εστιάζοντας κυρίως στην ισλαμική τρομοκρατία που αφορά την παρούσα εργασία. Οι ισλαμιστές τρομοκράτες στα πλαίσια διεξαγωγής ενός «ιερού» για αυτούς πολέμου εξάπλωσης του Ισλάμ, ορκίζονται φανατικοί εργάτες διεκπεραίωσης της αποστολής αυτής τιμωρώντας με κάθε τρόπο τους άπιστους (Khaliq, 2006). Εκπαιδεύουν σε υψηλά επίπεδα τους ακολούθους τους και δημιουργούν εξτρεμιστική ισλαμική παράδοση, που τείνει να αποτελέσει μία «νέα μορφή» πολιτισμού (Baiza, 2018). Η εκδήλωση επιθέσεων για τους Ισλαμιστές είναι η σύγχρονη μορφή του «ιερού» πολέμου τζιχάντ, τον οποίο ορκίζονται να πραγματοποιούν μέχρι να επιβληθεί η Ισλαμική θρησκεία στον πλανήτη (Baiza, 2018).
- *Η μετανάστευση:* Καθώς η όλη διαδικασία της παράνομης λαθρομετανάστευσης, αφενός επηρεάζει την γεωστρατηγική και την εσωτερική ασφάλεια της Ε.Ε, αφετέρου την γεωοικονομία της (Δενιόζος, 2018). Σημειωτέο ότι πολλοί τρομοκράτες εισέρχονται στις δυτικές χώρες της Ευρώπης μέσα από τα μεγάλα ρεύματα των μεταναστών (Metz & Johnson , 2001). Τέλος το γεγονός της μετανάστευσης, έχει και πολιτικό αντίκτυπο για όλο τον κόσμο (Valliyev, 2008).
- *Το οργανωμένο έγκλημα:* Αποτελεί το πεδίο εφαρμογής για την παράνομη λαθρομετανάστευση, ενώ οι παράνομες οργανώσεις και οι οργανισμοί που το υπηρετούν εμπλέκονται σε σωρεία από εγκληματικές δραστηριότητες (Δενιόζος, 2018). Το οργανωμένο έγκλημα αποτελεί επίσης προσιτό πεδίο για το τζιχάντ, οι οποίοι «χτυπούν» σε διάφορα μέρη του πλανήτη, προκαλώντας τον φόβο της ασφάλειας και της αβεβαιότητας στον κόσμο (Boeke, 2016).
- *Κυβερνοπόλεμος:* Σημαντική μορφή ασύμμετρων απειλών, καθώς βασικός σύμμαχος στον ασύμμετρο πόλεμο είναι το διαδίκτυο. Αποτελεί ενέργειες που λαμβάνονται από ένα κράτος εναντίον άλλου, ώστε να γίνει διείσδυση στα δίκτυα του, με στόχο να

προκαλέσει σε αυτά ζημία ή αναταραχή με απώτερο σκοπό την αποδυνάμωση του κρατικού του μηχανισμού (Cavelty, 2010).

Τα μέσα που δύναται να χρησιμοποιηθούν στις ασύμμετρες απειλές είναι αυτοσχέδια, συμβατικά, τεχνολογίες που αφορούν την πληροφορική και τις επικοινωνίες και σε ακραίες περιπτώσεις τα Όπλα Μαζικής Καταστροφής (Σαρρής, 2020). Η χρήση των ΟΜΚ από τρομοκράτες προκαλεί μεγάλης κλίμακας καταστροφές και τεράστιες απώλειες πολιτών, αφού χρησιμοποιούν ραδιενεργά, βιολογικά, χημικά και πυρηνικά όπλα (Υπουργείο Εξωτερικών, 2018). Αρκετά κράτη στηρίζουν τη βιομηχανία τους στην παραγωγή των όπλων και συντηρούν μυστικά και οικονομικά τους τρομοκράτες, έτσι ώστε να λαμβάνουν κέρδη και εδαφικά πλεονεκτήματα των περιοχών που πλήττονται (Keles, 2018). Χαρακτηριστικές είναι οι στρατηγικές που εφαρμόζονται σε αυτές τις περιοχές από τα ισχυρά κράτη. Για παράδειγμα, η στρατηγική των Η.Π.Α. στην Κένυα και στην Τανζανία, στηρίζοντας στρατιωτικά τις περιοχές αυτές, καθώς και τα αεροπορικά χτυπήματα στη Σομαλία αποτελούν κερδοφόρες γεωστρατηγικές κινήσεις (Vittori et al., 2009).

3.3 Αιτίες δημιουργίας

Οι αιτίες δημιουργίας των ασύμμετρων απειλών είναι πολλές, σημαντικότερος υπεύθυνος όμως για την έξαρση του φαινομένου είναι οι χώρες της Δύσης. Οι συνεχείς επεμβάσεις τους στα εσωτερικά ζητήματα πολλών χωρών από αυτές, οδήγησε στην φτωχοποίηση τους. Η συγκεκριμένη κατάσταση οδήγησε εκ των πραγμάτων σε μία μεγάλη ανισότητα ανάμεσα στις αναπτυγμένες χώρες, οι οποίες απομυζούσαν πολλά κέρδη και τις αναπτυσσόμενες που διαδραματίζουν «ρόλο θύματος» καθώς δεν έχουν κανένα δικαίωμα στην οικονομία και την διαμόρφωση της πολιτικής κατάστασης των χωρών τους. Η ανισότητα αυτή αυτόματα εξεγείρει πολλούς ανθρώπους και αναζητούν την αιτία εξέγερσης στην θρησκεία. Στην ενίσχυση της ανισότητας αυτής και της αναμενόμενης οργής συμβάλλει και η ανάπτυξη της τεχνολογίας. Η τελευταία οδηγεί στην ολοένα και περισσότερο διόγκωση του προβλήματος και ενισχύσει το φαινόμενο της έξαρσης της θρησκευτικής τρομοκρατίας (Λούκας, 2003). Μία ακόμη ιδιαίτερα σημαντική αιτία είναι η ανάπτυξη του φονταμενταλισμού που προκαλεί με τη σειρά του την έξαρση του φανατισμού σε όλες τις θρησκείες. Η Ισλαμική θρησκεία έχει βασιστεί πάνω στη βία αφού διαδίδεται μέσω του ιερού πολέμου επομένως οι πράξεις βίας είναι περισσότερο ενισχυμένες απ' ότι στις άλλες θρησκείες (Λούκας, 2003). Ο φανατισμός αυτός ενισχύεται με την έλλειψη γνώσεων καθώς η μόρφωση που λαμβάνουν είναι μηδαμινή, σε συνδυασμό με την ενστικτώδη οργή που τους χαρακτηρίζει από την γένεση τους. Οι Ισλαμιστές μέσω των ασύμμετρων απειλών και του ιερού πολέμου, επιθυμούν να διαδώσουν τα ιδανικά της Ισλαμικής θρησκείας σε ολόκληρο τον πλανήτη. Σκοπός τους είναι η δημιουργία ενός παγκόσμιου κράτους βασισμένο στη θρησκεία και στο Κοράνι (Λυγερός, 2016). Σύμφωνα

με αυτό πρέπει να θανατώνονται αυτοί που δεν καταφέρνουν να πειστούν, ώστε να ασπαστούν την θρησκεία τους. Η ειρήνη θα μπορέσει να επιτευχθεί μόνο σε περίπτωση που επικρατήσει η Ισλαμική θρησκεία. Μέχρι να γίνει αυτό ο «ιερός» πόλεμος θα συνεχίζεται και θα επιβάλλεται η βούληση του Αλλάχ της διάδοσης δηλαδή του Ισλάμ με κάθε μέσο (Γιούλτσης, 2003). Το τζιχάντ αρχικά είχε παραμείνει στις χώρες όπου υπήρχαν σημαντικά γεωπολιτικά προβλήματα και υπήρχαν θρησκευτικές αντιπαλότητες. Η τρομοκρατία που ασκούνταν ήταν ένα μέσο για την επιβολή της εκάστοτε θρησκευτικής ομάδας. Η παγκοσμιοποίηση όμως έδωσε διεθνή διάσταση στο φαινόμενο και οδήγησε στην στρατολόγηση πολλών ανθρώπων ειδικά νέων και στην πεποίθηση ότι το Τζιχάντ είναι ο μοναδικός τρόπος για να απαλλαγούν πολλές χώρες από τα χιλιάδες προβλήματα που αντιμετωπίζουν (Γιούλτσης, 2003). Μέσω της παγκοσμιοποίησης μπορούν από οπουδήποτε να πληροφορηθούν για την δράση των τζιχαντιστών και να ενταχθούν στο δυναμικό τους (Sirgy et al., 2019). Για το λόγο αυτό η έγκυρη ενημέρωση πολλές φορές δεν καταλήγει στην μείωση του φαινομένου αλλά στην περαιτέρω έξαρση του (Sirgy et al., 2019).

3.4 Πιθανοί Στόχοι

Οι πιθανοί στόχοι των ασύμμετρων απειλών αν και δεν είναι εύκολο να προσδιοριστούν επακριβώς. Κυρίως μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε στόχους όπως είναι ο πληθυσμός, οι υποδομές, η άμυνα μιας χώρας και τέλος οι κρατικές λειτουργίες της (Κικίλιας, 2008)

- *Ο πληθυσμός:* Στόχος είναι το πλήθος η επίθεση δηλαδή εναντίον ανθρώπων. Αυτή μπορεί να λάβει τη μορφή της συλλογικής επίθεσης δηλαδή μία επίθεση μαζικά εναντίον πολλών ανθρώπων είτε ατομικά ενός στόχου που έχουν θέσει οι τρομοκράτες. Η τελευταία περίπτωση πολλές φορές μπορεί να έχει προειδοποιητικό σκοπό. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που για να εκφοβίσουν μεγάλο μέρος του πλήθους και της κοινής γνώμης, έχουν προχωρήσει στη δολοφονία πολιτικών προσώπων καθώς και δημοσιογράφων (Zimmerman, 2017).
- *Οι Υποδομές:* Οι ασύμμετρες απειλές μπορεί να λάβουν την μορφή της σταδιακής εξόντωσης. Στοχεύοντας σε πληροφοριακές υποδομές, σε δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας ή υδροδότησης ή επικοινωνιών ή παραγωγής καυσίμων και στην ουσία αποκόπτουν τους ανθρώπους από στοιχειώδης βιολογικές ανάγκες (Κικίλιας, 2008). Έτσι λοιπόν τους υποχρεώνουν να υποκύψουν άμεσα σε οποιοδήποτε εκβιασμό θέσουν, υλοποιώντας άμεσα τις απαιτήσεις τους.
- *Εγκαταστάσεις Άμυνα και Ασφάλειας:* Στόχος είναι οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις ενός κράτους αλλά και κέντρα διοίκησης και ελέγχου που είναι υπεύθυνες για την ασφάλεια ενός κράτους. Για να μπορέσει ένα κράτος να αναχαιτίσει τους τρομοκράτες αλλά και τον οποιοδήποτε κίνδυνο το απειλήσει είναι απαραίτητο να διαθέτει ισχυρές

στρατιωτικές εγκαταστάσεις (Λούκας, 2003). Στοχεύοντας λοιπόν τις στρατιωτικές εγκαταστάσεις, οι τρομοκράτες αποδυναμώνουν τον αντίπαλο και αποκτούν ένα ισχυρό πλεονέκτημα.

- *Κρατικές λειτουργίες:* Υπουργεία, Σχολεία, Νοσοκομεία, Τράπεζες και οποιαδήποτε κυβερνητικά κτίρια οι υπηρεσίες του κράτους (Κικίλιας, 2008).

4. Η Ισλαμική Τρομοκρατία

Η ισλαμική τρομοκρατία βασίζεται σε μία πιο γενικότερη κουλτούρα βίας (Euroroi, 2017) και αποτελεί «υπαρκτή» απειλή στις μέρες μας και μπορεί κάλλιστα να χαρακτηριστεί και ασύμμετρη. Κυρίως προέρχεται από τον ισλαμικό φονταμενταλισμό, μια ακραία ιδεολογική εκδοχή του Ισλάμ (Λυγερός, 2016). Στοχεύει στην εξάπλωση του Ισλαμισμού σε περιοχές που δεν εισακούεται δια της βίας και του προσηλυτισμού (Khaliq, 2006). Μέσω της πλήρους απορρύθμισης των πολιτικών καθεστώτων στις περιοχές που επιτίθεται, αποτελεί μία σημαντική επιδρομή και στοχεύει στη δημιουργία μίας πλήρους αναρχίας στους τομείς που δεν σχετίζονται με το Ισλάμ και την πίστη σε αυτό (Zimmerman, 2017). Το ισλαμικό κράτος ενέχει χαρακτηριστικά επίδοξης αυτοκρατορίας καθώς κηρύσσει εχθρό τον κόσμο και χρησιμοποιεί ακραίες μεθόδους και τεχνικές τρομοκρατίας στους επιλεγμένους στόχους (Neumann, 2016).

4.1 Τρόποι εκδήλωσης των επιθέσεων

Η ισλαμική τρομοκρατία εκδηλώνεται με διάφορους τρόπους. Οι τρόποι αυτοί σε γενικές γραμμές έχουν αναφερθεί έως τώρα στην εργασία, όμως στο συγκεκριμένο κεφάλαιο εμφανίζονται και αναλύονται με σαφήνεια. Η κατηγοριοποίηση της δράσης της έχει να κάνει με τον τρόπο εκδήλωσης των επιθέσεων και διακρίνεται δύο βασικές κατηγορίες. Την *φυσική τρομοκρατία*, με την φυσική δράση και παρουσία των τρομοκρατών στις επιθέσεις και την *διαδικτυακή τρομοκρατία* με την εξ αποστάσεως δράση μέσω της χρήσης του διαδικτύου.

Η *φυσική τρομοκρατία* περιλαμβάνει τις εξής μεθόδους επιθέσεων:

Η πρώτη είναι οι *ένοπλες συγκρούσεις* που πραγματοποιούνται από τους τρομοκράτες είτε συλλογικά είτε μεμονωμένα εναντίον συγκεκριμένων στόχων (Nomikos & Burweila, 2008). Η συγκεκριμένη μέθοδος θεωρείται η κύρια μέθοδο του τζιχάντ αφού στην ουσία είναι η πιο ισχυρή πολεμική έκφραση των τρομοκρατών. Η προμήθεια των όπλων γίνεται μέσω λαθρεμπορίου από επιχειρηματίες, οι οποίοι εκμεταλλεύονται την κατάσταση που επικρατεί στις περιοχές με ανεπτυγμένη τρομοκρατική δράση, προκειμένου να αυξήσουν ολοένα και περισσότερο τα κέρδη τους.

Η δεύτερη είναι οι *πειρατείες και αεροπειρατείες*. Κάνοντας χρήση των μέσων μαζικής μεταφοράς. Η οποία έχει δύο τρόπους προκειμένου να εκδηλωθεί. Ο πρώτος τρόπος είναι η μεταφορά του οχήματος ή του αεροσκάφους σε προορισμό που επιθυμούν οι τρομοκράτες, ώστε να πραγματοποιήσουν την επίθεση που έχουν σχεδιάσει. Οι επιβάτες ενός οχήματος ή αεροπλάνου κρατούνται ως όμηροι έχοντας πέσει θύματα απαγωγής, μέχρι να ικανοποιηθούν τα ανταλλάγματα που ζητούν (Nomikos & Burweila, 2008). Ο δεύτερος τρόπος *πειρατείας ή αεροπειρατείας* είναι η χρήση του οχήματος ή του αεροπλάνου ως «όπλο» για να διαπράξουν τρομοκρατικό χτύπημα (BBC, 2019). Παράδειγμα τέτοιας περίπτωσης οι επιθέσεις στην Ευρώπη με φορτηγά οχήματα κατά αμάχων. Επίσης παράδειγμα αποτελεί η κατάρριψη των δίδυμων πύργων στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής (Sirgy et al., 2019). Ισλαμιστές τρομοκράτες πραγματοποίησαν αεροπειρατεία και επιτέθηκαν στα κτίρια τα οποία και κατέρριψαν, σκοτώνοντας ταυτόχρονα οι ίδιοι αλλά και επιβάτες του αεροπλάνου.

Η τρίτη μέθοδος είναι οι *βομβιστικές επιθέσεις*. Οι συγκεκριμένες επιθέσεις πραγματοποιούνται μέσω της χρήσης εκρηκτικών. Με τα κατάλληλα εκρηκτικά κατασκευάζονται βόμβες, οι οποίες τοποθετούνται σε συγκεκριμένα μέρη και έχουν σκοπό την καταστροφή υποδομών αλλά και την αφαίρεση ανθρώπινων ζωών (Nomikos & Burweila, 2008). Παράδειγμα που επιβεβαιώνει την μέθοδο αυτή είναι οι βομβιστικές επιθέσεις στις χώρες της Γαλλίας και της Μεγάλης Βρετανίας. Εκτός από κτήρια που σημείωσαν αρκετά σημαντικές ζημιές, οι νεκροί ξεπέρασαν τους εκατό, προκαλώντας τρόμο στους κατοίκους αλλά και στις κυβερνήσεις τους (Neumann, 2016).

Τέλος, η τέταρτη μέθοδος που εντάσσεται στην φυσική τρομοκρατία είναι μια «νέα μέθοδος» αυτή της χρήσης drone. Η οποία είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη και έχει χρησιμοποιηθεί ευρέως ειδικά σε περιοχές της Μέσης Ανατολής αλλά και της Βορείου Αφρικής (Νικολαΐδου, 2019).

Τα μεγάλα ζητήματα που προκύπτουν και η συνεχής επιστράτευση της τεχνολογίας, οδηγούν στην εξάπλωση της διαδικτυακής τρομοκρατίας. Είναι αποδεδειγμένο ότι το διαδίκτυο εισβάλλει με γοργούς ρυθμούς στις ζωές των ανθρώπων. Αναμενόμενα οι τρομοκράτες να το χρησιμοποιούν προς όφελος τους. Η *διαδικτυακή τρομοκρατία* περιλαμβάνει της εξής μεθόδους:

Η πρώτη είναι η *κυβερνοτρομοκρατία*. Συνδυάζει τον κυβερνοχώρο με την Τρομοκρατία. Παρέχει την ευκαιρία σε τρομοκράτες να εξαπολύσουν επιθέσεις κατά των δικτύων και πληροφοριών, καθώς και των υπολογιστών, με σκοπό των εκφοβισμό των πολιτών ή των κυβερνήσεων προς επίτευξη των κοινωνικών και πολιτικών στόχων (Καρυστινού, 2016). Μέσω του διαδικτύου οι τρομοκράτες διεξάγουν την δράση τους χωρίς κίνδυνο για τον εαυτό τους.

Η δεύτερη είναι η *στρατολόγηση* νεαρών σε ηλικία ατόμων. Η συνεχής προσπάθεια στρατολόγησης νέων μελών πραγματοποιείται κυρίως μέσω του διαδικτύου. Οι τρομοκράτες

αξιοποιώντας όλα τα μέσα του διαδικτύου προσπαθούν να επικοινωνήσουν με ανθρώπους και να τους πείσουν να ενταχθούν στις οργανώσεις τους (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2021b).

Η Τρίτη είναι η *ριζοσπαστικοποίηση*. Πολλές φορές εκμεταλλεύονται την ανάγκη ριζοσπαστικοποίησης των ανθρώπων ιδιαίτερα των εφήβων, οι οποίοι αναζητούν την ταυτότητα τους αλλά και ανθρώπων που έχουν απογοητευτεί με την συνολική κατάσταση. Τα τελευταία χρόνια τα τρομοκρατικά χτυπήματα στην Ευρώπη, πολλά από τα οποία διαπράχτηκαν από πολίτες της Ε.Ε, σηματοδοτούν τη συνεχή απειλή της «εγχώριας» ριζοσπαστικοποίησης (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2021b). Έπεται της στρατολόγησης και οι τρομοκράτες προσπαθούν να τους πείσουν να γίνουν Ισλαμιστές και να εξέλθουν στο αντάρτικο ώστε να επιτύχουν τους σκοπούς τους (Nomikos & Burweila, 2008).

Η τέταρτη είναι η διανομή *προπαγανδιστικού υλικού*. Αυτό επιτυγχάνεται δημοσιεύοντας οπτικοακουστικό υλικό με στόχο την προπαγάνδα (Eurorol, 2017). Σε διάφορες περιοχές της Μέσης Ανατολής όπως στο Πακιστάν και το Αφγανιστάν υπάρχει έντονα το στοιχείο της εκμετάλλευσης από προπαγανδιστές (G4S, 2017). Οι οποίοι ενστερνίζονται την ιδεολογία του Τζιχάντ με σκοπό να προβάλλουν μια αφήγηση, σύμφωνα με ένα υποτιθέμενο πόλεμο εναντίον του Ισλάμ (G4S, 2017).

Η πέμπτη και τελευταία είναι η *υλικοτεχνική υποστήριξη* που παρέχουν στις τρομοκρατικές οργανώσεις. Διευκολύνοντας έτσι την είσοδο σε ευρωπαϊκά κράτη ατόμων που σχετίζονται με την τρομοκρατία. Προμηθεύοντας τους, με πλαστά έγγραφα, είτε χρηματοδοτώντας και εξασφαλίζοντας τους καταφύγιο, είτε παρέχοντας τους κατάλληλο εξοπλισμό (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Συμβούλιο της ΕΕ, 2016).

4.2 Drones η «νέα μέθοδος» των επιθέσεων

Η Μέση Ανατολή για πολλούς, θεωρείται η «μητέρα» της Ισλαμικής Τρομοκρατίας. Καθώς σε αυτές τις χώρες γεννήθηκε η θρησκεία του Ισλάμ, ενώ για πρώτη φορά έκανε την εμφάνιση του το τζιχάντ. Στις περιοχές αυτές έγινε ευρεία χρήση του drone από οργανώσεις ισλαμιστών και άλλες τρομοκρατικές οργανώσεις (Νικολαΐδου, 2019). Η χρήση ενός drone μπορούσε να βοηθήσει σε πολλές πτυχές στο τρόπο δράσης της τρομοκρατίας από τους Ισλαμιστές, καθώς διαθέτει πλουραλισμό λειτουργιών και δυνατοτήτων, ενώ παράλληλα είναι σχετικά φτηνό και εύκολα προμηθεύεται από το διαδίκτυο (G4S, 2017). Εκτός όμως αυτών, γίνεται δύσκολα αντιληπτό, δυνατότητα που του δίνει την ευχέρεια να περνά όλα τα μέτρα ασφαλείας που θέτει ο υποψήφιος στόχος. Η απομακρυσμένη διαχείρισης βοηθά στον μη εύκολο εντοπισμό του χειριστή (Νικολαΐδου, 2019). Σε περίπτωση χρήσης κατάλληλων εκρηκτικών τα αποτελέσματα μπορεί να είναι καταστροφικά. Για το λόγο αυτό χρησιμοποιήθηκε σε πολλές ενέργειες των τρομοκρατών. Ενδεικτικά αναφέρονται, περιπτώσεις χρήσης drone:

- Το 2003 η οργάνωση Αλ Ακσά, εκτόξευσε ένα UAV εναντίον Ισραηλινών εποίκων στη Γάζα (G4S, 2017).
- Τον Οκτώβριο του 2003, στην δυτική όχθη της Παλαιστίνης τρομοκράτης σχεδίαζε την εκτόξευση drone με εκρηκτικά εναντίον σημαντικών στόχων. Οι αρχές της Παλαιστίνης τους συνέλαβε πριν την εκτόξευση (G4S, 2017).
- Το 2011 μέλη της Αλ Κάιντα σχεδίασαν να εκτοξεύσουν drone εναντίον του Πενταγώνου, αλλά η ενέργεια έγινε αντιληπτή από το FBI και οι υπεύθυνοι καταδικάστηκαν ένα χρόνο μετά (G4S, 2017).
- Το καλοκαίρι του 2014 από τον Μάιο έως τον Αύγουστο πραγματοποιήθηκαν έξι πτήσεις drone στην περιοχή της Συρίας και του Ισραήλ. Η μία εξ αυτών δεν επετεύχθη λόγω παρέμβασης των ΗΠΑ (G4S, 2017).
- Το 2015 , πραγματοποιήθηκε εκτόξευση στην περιοχή του Ιράκ όμως ο χειριστής του δολοφονήθηκε και το drone καταστράφηκε από αμερικάνικη αεροπορική επέμβαση (G4S, 2017).
- Το 2016 , ισλαμικές στρατιωτικές δυνάμεις εκτόξευσαν drone εναντίον των Κουρδικών δυνάμεων στην περιοχή του Ιράκ. Ήταν σχεδιασμένο να μοιάζει με μπαταρία ώστε να μην γίνει εύκολα αντιληπτό ενώ όταν εξερράγη δύο κούρδους στρατιώτες σκοτώθηκαν και τραυματίστηκαν σοβαρά άλλοι δύο Γάλλοι αλεξιπτωτιστές (G4S, 2017).
- Το 2019 πραγματοποιήθηκε από τρομοκράτες, προσβολή με drones σε εγκαταστάσεις παραγωγής μαύρου χρυσού της Σαουδική Αραβίας, προκαλώντας καταστροφικές συνέπειες (Νικολαΐδου, 2019).

Επίσης αξίζει να αναφερθεί ότι αρκετές χώρες μέσα σε αυτές, το Ισραήλ και το Ιράν έχουν κατασκευάσει πολλά μη επανδρωμένα αεροσκάφη εξελιγμένης μορφής τα οποία μπορούν να μεταφέρουν εκρηκτικά χωρίς να γίνονται αντιληπτά (Νικολαΐδου, 2019). Οι ασύμμετρες επιθέσεις αυτού του είδους αποτελούν μεγάλο ζήτημα ασφαλείας παγκοσμίως. Μολονότι η χρήση drone από τρομοκράτες τόσο της Αλ Κάιντα αλλά και του ISIS μπορούν να πλήξουν στόχους στρατηγικής σημασίας για ένα κράτος (Νικολαΐδου, 2019).

4.3 Ισλαμικός Εξτρεμισμός στην Ε.Ε

Η «γηραιά» Ήπειρος είναι πόλος έλξης για τους Ισλαμιστές καθώς σε περίπτωση που επεκταθούν σε εκείνη, θα επιτύχουν μεγάλο μέρος του σκοπού τους (Neumann, 2016). Η κατάληψη της Ευρώπης τους καθιστά αυτόματα, τους ισχυρότερους στον έλεγχο της «γεωπολιτικής» καθώς ήδη ελέγχουν ένα μεγάλο μέρος των περιοχών της Μέσης Ανατολής. Γνωρίζουν όμως πολύ καλά, πως η Ευρώπη διοικείται από έναν πολιτισμό βασισμένο στα ανθρώπινα δικαιώματα και σε ατομικές ελευθερίες, έννοιες εντελώς αντίθετες με τις αρχές που διέπουν την θρησκεία του Ισλάμ (Νικολακάκης, 2003). Για να το πετύχουν αυτό

χρησιμοποιούν το διαδίκτυο, που είναι ευρύ διαδεδομένο μέσο και στην Ευρώπη, η χρήση του είναι απολύτως ελεύθερη. Χρησιμοποιούν λοιπόν τα τεχνολογικά μέσα προκειμένου να στρατολογήσουν νέους ανθρώπους, ικανούς να υποστηρίξουν τα ιδανικά και να βοηθήσουν στην επίτευξη τρομοκρατικών ενεργειών σε εκεί χώρες (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2021b). Εκτός όμως αυτού έχουν τη δυνατότητα να δημοσιεύουν αναρτήσεις και οπτικοακουστικό υλικό, ώστε όχι μόνο να προσπαθούν να στρατολογήσουν νέα μέλη αλλά και να επιβάλλουν το συναίσθημα του φόβου, σε όλους όσους εκφράσουν την αντίθεση τους με τις πρακτικές των Ισλαμιστών (Neumann, 2016). Πολύ συχνά επικαλούμενοι το δικαίωμα της ελευθερίας, στον λόγο αλλά και στην έκφραση δημοσιεύουν πολύ συχνά αποκεφαλισμούς ομήρων, μηνύματα που εκφοβίζουν ανθρώπους και ανακοινώνουν πιθανούς υποψήφιους στόχους (Νικολακάκης, 2003). Συνεπώς η μορφή της *διαδικτυακής τρομοκρατίας* στην Ευρώπη είναι υπαρκτή και εύκολο να επιτευχθεί, δυναμιτίζοντας τον ισλαμικό εξτρεμισμό εντός Ευρώπης. Ωστόσο τα τρομοκρατικά χτυπήματα, τελευταία επιβεβαιώνουν την *φυσική τρομοκρατία* από ισλαμιστές στην καρδιά των κρατών – μελών της Ε.Ε.

4.4 Τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ε.Ε

Τα κράτη - μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν δεχθεί σημαντικό αριθμό επιθέσεων πολλές εκ των οποίων πολύνεκρες. Εκτός του μεγάλου αριθμού νεκρών και τραυματιών πολύ σημαντικές είναι και οι υλικές ζημιές που έχουν προκληθεί όλα αυτά τα χρόνια από τους τρομοκράτες Ισλαμιστές. Σε αυτό συμβάλλει η στρατολόγηση και ριζοσπαστικοποίηση μεγάλου αριθμού Ισλαμιστών που από τις τρομοκρατικές οργανώσεις σε χώρες της Ευρώπης (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2021b). Από τα στατιστικά στοιχεία ξεχωρίζει ο αριθμός των ριζοσπαστικοποιημένων ατόμων στη Γερμανία που αγγίζει τους 600 αλλά και στο Βέλγιο που πλησιάζει τους 400 (Eurogori, 2021). Διαφαίνεται ότι η χρήση του διαδικτύου απόδωσε καρπούς για τους ισλαμιστές καθώς ενισχύθηκε η ένταξη και η στρατολόγηση νέων ατόμων, που είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του ισλαμικού εξτρεμισμού στην Ε.Ε κυρίως για το έτος 2015 (Neumann, 2016). Οι σημαντικότερες θανατηφόρες επιθέσεις από ισλαμιστές που έχουν σημειωθεί από το 2015 στην Ευρώπη είναι οι εξής:

- *07 Ιανουαρίου 2015*: Ένοπλη επίθεση δύο τρομοκρατών στο σατιρικό περιοδικό Charlie Hebdo του Παρισιού τραυματίζοντας και σκοτώνοντας το προσωπικό του περιοδικού. Συγκεκριμένα 8 τραυματίες και 12 νεκρούς. Βασική αιτία της παραπάνω επίθεσης ενδέχεται να ήταν το γεγονός ότι το περιοδικό δημοσίευε σατιρικά σκίτσα του Μοχάμεντ. Οι τρομοκράτες εκτιμάται ότι σχετίζονται με την Αλ Κάιντα (Λυγερός, 2016).
- *13 Νοεμβρίου 2015*: Επιθέσεις ενόπλων στο Παρίσι, χτυπώντας ξανά τώρα σε περισσότερα σημεία της Γαλλίας οι τρομοκράτες του ισλαμικού κράτους. Με σημαντική

την επίθεση αυτή του θεάτρου στο Μπατακλάν και στο εθνικό στάδιο της Γαλλίας (Euroroi, 2017). Πάνω από 360 ήταν οι τραυματίες ενώ 129 ήταν οι νεκροί.

- *22 Μαρτίου 2016*: Τέσσερις μήνες μετά τις θανατηφόρες επιθέσεις στην Γαλλία οι ισλαμιστές με βομβιστικές κυρίως επιθέσεις πλήττουν τις Βρυξέλες. Με εκρήξεις στο μετρό των Βρυξελλών και στο αεροδρόμιο. Με έρευνα που έγινε η βάση των δραστών ήταν στο Μόλενμπεκ όπου εκεί υπήρχε μια συνοικία με μουσουλμάνους (Λυγερός, 2016). Τα θύματα 340 τραυματίες και 32 νεκροί.
- *14 Ιουλίου 2016*: Επίθεση με φορτηγό στη Γαλλία, εναντίον πλήθους που βρίσκονταν σε παραλιακή λεωφόρο της Νίκαιας, γιορτάζοντας την ημέρα της Βαστίλης (Euroroi, 2017). Με οδηγό έναν Γάλλο με καταγωγή από την Τυνησία ο οποίος στόχευσε με μεγάλη ταχύτητα το πλήθος τραυματίζοντας 201 πολίτες με 85 να χάνουν την ζωή τους.
- *19 Δεκεμβρίου 2016*: Επίθεση με φορτηγό στην χριστουγεννιάτικη αγορά, στο Βερολίνο. Οδηγώντας το φορτηγό με στόχο το πλήθος τραυμάτισε 56 πολίτες ενώ οι 12 ήταν οι νεκροί (Euroroi, 2017).
- *22 Μαΐου 2017* : Βομβιστική επίθεση στο Μάντσεστερ σε ένα από τα πιο δημοφιλέστερα γήπεδα της Αγγλίας. Ο τρομοκράτης τοποθέτησε στο φουαγιέ του γηπέδου βόμβα με αυτοσχέδιο μηχανισμό, και τραυμάτισε 119 οπαδούς ενώ 22 ήταν οι νεκροί (BBC, 2017).
- *03 Ιουνίου 2017*: Επίθεση με φορτηγό στην Γέφυρα του Λονδίνου πλησίον του κοινοβουλίου. Στη συνέχεια ένοπλη σύγκρουση των ίδιων δραστών μαχαιρώνοντας προσωπικό που ήταν στην Αγορά (BBC, 2019). Συνολικά από την επίθεση 48 ήταν οι τραυματίες και 8 οι νεκροί (Euroroi, 2017).
- *17 Αυγούστου 2017*: Επίθεση με φορτηγό στην Βαρκελώνη στο πεζόδρομό Las Ramblas σε έναν από τους τουριστικούς δρόμους της Ισπανίας . Θύματα 136 Τραυματίες και 16 νεκροί (Euroroi, 2018). Η παραπάνω τρομοκρατική επίθεσή αποτέλεσε την τελευταία για την Ε.Ε και παράλληλα την πιο σκληρή επίθεση για την Ισπανία ύστερα από το 2004.

Τα στοιχεία από τις παραπάνω οχτώ θανατηφόρες επιθέσεις σχετικά με την δράση της ισλαμικής τρομοκρατίας και την μέθοδο επίθεσης που εφαρμόστηκε στην Ευρώπη από το 2015, συνοψίζοντας αναφέρονται παρακάτω(Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Στοιχεία Θανατηφόρων Τρομοκρατικών Επιθέσεων (2015-2020)

Έτος	Χώρα	Νεκροί	Μέθοδος επίθεσης
2015	Γαλλία	12	Ένοπλη σύγκρουση
2015	Γαλλία	129	Ένοπλη σύγκρουση
2016	Βέλγιο	32	Βομβιστική
2016	Γαλλία	85	Πειρατεία(όχημα ως όπλο)
2016	Γερμανία	12	Πειρατεία(όχημα ως όπλο)
2017	Αγγλία	22	Βομβιστική
2017	Αγγλία	8	Πειρατεία(όχημα ως όπλο)
2017	Ισπανία	16	Πειρατεία(όχημα ως όπλο)

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα φαίνεται ότι υπάρχει έντονα η εμφάνιση της φυσικής τρομοκρατίας στην Ευρώπη, όπως την αναλύσαμε. Το 2015 στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης σημειώθηκε ένας πολύ σημαντικός αριθμός θυμάτων, από ισλαμιστές τρομοκράτες. Τον σημαντικότερο αριθμό θυμάτων είχε η Γαλλία με 141 θύματα ενώ συνολικά οι επιθέσεις στην Γαλλία άγγιξαν τις 73 (Eurorol, 2016). Το 2016 οι επιθέσεις που εκδηλώθηκαν στην Γαλλία ήταν μόνο 23 με 85 νεκρούς αυτούς στην Νίκαια ενώ στην Ισπανίας οι επιθέσεις ήταν μόνο 10. Αυτό λοιπόν που παρατηρείται είναι ότι ο αριθμός των επιθέσεων μέσα σε ένα χρόνο μειώθηκε αισθητά (Eurorol, 2017). Το 2017, οι κατά τόπους επιθέσεις μειώθηκαν. Με απώλειες πολιτών της Ε.Ε να ανέρχονται μόνο σε 46 νεκρούς (Eurorol, 2018). Τέλος στο διάστημα 2018-2020 οι τρομοκρατικές επιθέσεις παρέμειναν σταθερά χαμηλές. Την πρώτη θέση σε επιθέσεις όμως και το διάστημα αυτό εξακολουθεί να έχει και πάλι η Γαλλία (Eurorol, 2020). Η μείωση των επιθέσεων αποδεικνύει ότι η Ε.Ε κατάφερε να λάβει αναγκαία μέτρα για την αντιμετώπιση του φαινομένου και αυτό είναι που ιχνηλατείτε στο επόμενο κεφάλαιο σχετικά με την δράση της Ε.Ε κατά της Τρομοκρατίας.

5. Η Δράση της Ε.Ε για την καταπολέμηση της Τρομοκρατίας

Η Ε.Ε. προσπαθεί να τηρήσει μία κοινή αντιτρομοκρατική πολιτική χαράζοντας παράλληλα μια αντιτρομοκρατική στρατηγική για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού. Τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε και κυρίως το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο ιδίως μετά την Συνθήκη της Λισσαβόνας όπου ανέλαβε περαιτέρω αρμοδιότητες (Ιωακειμίδης, 2010) συνέβαλαν στην χάραξη νομοθετικής πολιτικής κατά της τρομοκρατίας. Μέσω της θέσπισης αυστηρών νομοθετικών πλαισίων λαμβάνει μέτρα με σκοπό να καταστείλει τη δράση των τρομοκρατών στους κόλπους της. Κυρίως για την ισλαμική τρομοκρατία η οποία αποτελεί τα τελευταία πέντε χρόνια την βασικότερη «απειλή» για την Ε.Ε (Καρατράντος, 2021). Με σημαντικότερα μέτρα, την εντατικοποίηση των ελέγχων στα σύνορα της, την καταπολέμηση των ξένων μαχητών, τον έλεγχο στα αεροδρόμια, μέσω καταστάσεων με στοιχεία επιβατών(PNR), την ενίσχυση ανταλλαγής των πληροφοριών, την καταπολέμηση της χρηματοδότησης και τελευταίο και σημαντικότερο την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης στο διαδίκτυο. Υποχρεώνοντας τις πλατφόρμες του διαδικτύου για την αφαίρεση τρομοκρατικού περιεχομένου εντός μιας ώρας κατόπιν εντολής των αρχών (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2018).

Ο αγώνας της Ε.Ε από τα όργανά και τους φορείς της κατά της τρομοκρατίας είναι διαρκής. Η Ε.Ε διαχρονικά όσον αφορά την Εξωτερική Πολιτική και τη Πολιτική Ασφαλείας, στο πλαίσιο ανάπτυξης κοινής δράσης (Βασιλείου, 2015), αναπτύσσει διάφορες πολιτικές και μέτρα που αφορούν την άμυνα και φυσικά, την ασφάλεια των κρατών – μελών της. Τα μέτρα αυτά, έχοντας κοινή συνιστώσα, εφαρμόζονται από όλα τα κράτη-μέλη της, ενώ επιπρόσθετα, κάθε κράτος θεσπίζει τους δικούς εθνικούς νόμους για να διαφυλάξει την ασφάλεια στο έδαφός του και να περιορίσει τις αρνητικές επιπτώσεις που επιφέρει μία τέτοια μορφή τρομοκρατίας σε όλους τους τομείς. Η Γαλλία, ήταν η μόνη χώρα, η οποία δέχτηκε τις περισσότερες τρομοκρατικές επιθέσεις το διάστημα 2014 – 2016, σε σχέση με άλλες χώρες της Ευρώπης (Europol, 2017). Γεγονός που την οδήγησε, να λάβει άμεσα μέτρα ώστε να προστατευτεί από την δράση της ισλαμικής τρομοκρατίας. Με τον νόμο 721 που θεσπίστηκε στις 3 Ιουνίου το 2016, έχουν την δυνατότητα να προχωρήσουν τα όργανα ασφαλείας σε συλλήψεις αν αντιληφθούν διακίνηση ηλεκτρονικού υλικού το οποίο έχει να κάνει με τρομοκρατική ενέργεια (Europol, 2017). Επίσης έχει την δυνατότητα η αστυνομική αρχή της Γαλλίας να συλλαμβάνει όσους εμπλέκονται σε ανταλλαγές προϊόντων από περιοχές όπου δραστηριοποιούνται τρομοκρατικές ομάδες ή οργανώσεις (Europol, 2017). Πέραν όμως νομοθετικών

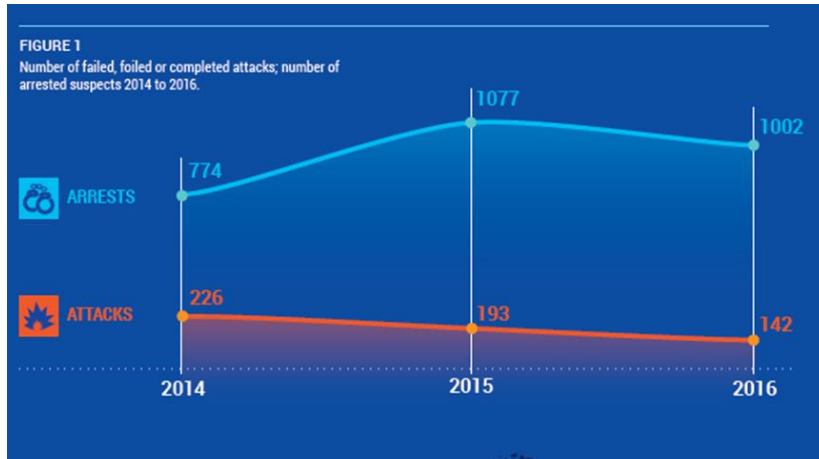
μεταρρυθμίσεων που προέβησαν ορισμένα κράτη – μέλη, οι οργανισμοί της Ε.Ε, υπεύθυνοι για αντιμετώπιση της τρομοκρατίας έλαβαν μέτρα για να περιορίσουν την δράση της ισλαμικής τρομοκρατίας η οποία την περίοδο του 2001 και μετά βρισκόταν σε ανοδική πορεία.

5.1 Οργανισμοί αντιμετώπισης της Τρομοκρατίας

Οι οργανισμοί της ΕΕ, είναι οντότητες νομικές που δρουν ανεξάρτητα από τα θεσμικά όργανα και διακρίνονται σε οργανισμούς που υπάγονται στην Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας(ΚΠΑΑ), σε αποκεντρωμένους, σε εκτελεστικούς, σε οργανισμούς (Ευρατόμ) που προωθούν στόχους για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας και τέλος σε άλλους οργανισμούς που συστάθηκαν στο πλαίσιο υλοποίησης συγκεκριμένων προγραμμάτων (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2021a). Οι οργανισμοί οι οποίοι ασχολούνται με ζητήματα ασφάλειας και άμυνας, συνεπώς με την καταπολέμηση της τρομοκρατίας είναι οι εξής:

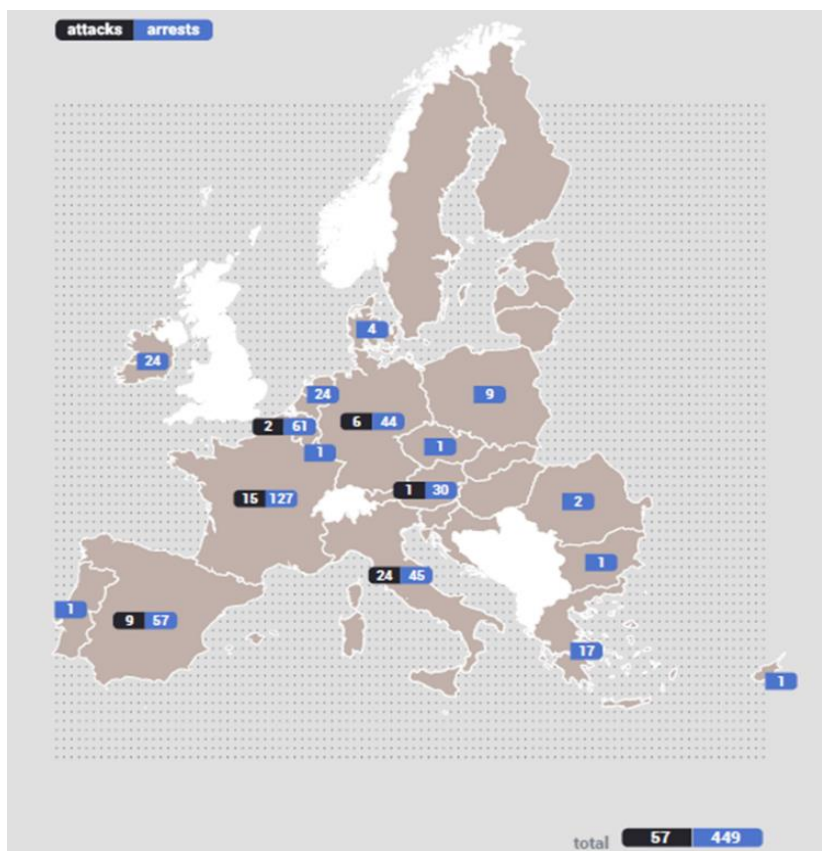
- *Europol*: Ο οργανισμός επιβολής νόμου της Ε.Ε, που συνδράμει τις εθνικές αρχές των κρατών-μελών της στις προσπάθειες τους να αντιμετωπίσουν τη διεθνή εγκληματικότητα και να καταπολεμήσουν την τρομοκρατία (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2021b). Το 2016 η Europol, προχώρησε στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Αντιτρομοκρατικού Κέντρου (ECTC), ήτοι μίας πλατφόρμας το οποίο μεταξύ άλλων υποστηρίζει την ανταλλαγή εμπειρίας και πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αρχών επιβολής του νόμου, των δικαστικών αρχών τους και των υπηρεσιών πληροφοριών ασφαλείας που διαθέτουν, αναφορικά με το ζήτημα της χρηματοδότησης των τρομοκρατών (Europol, 2017).
- *Eurojust*: Αποτελεί οργανισμό της Ε.Ε με έμφαση στον τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης. Ενισχύει την συνεργασία, όλων των εθνικών αρχών της Ένωσης ενώ στηρίζει παράλληλα τον δικαστικό συντονισμό, με στόχο την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2020).
- *Frontex*: Αποτελεί οργανισμό ο οποίος, συνδράμει σημαντικά στη διασφάλιση της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης, ενισχύοντας με τις δυνάμεις της, τον έλεγχο στα εξωτερικά της σύνορα (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2019a). Τελευταία παρατηρείται μια συνεχής αύξηση των προσφυγικών - μεταναστευτικών ροών στα εξωτερικά της σύνορα. Ωστόσο, η διενέργεια συστηματικών ελέγχων, προλαμβάνει την είσοδο ατόμων που συνδέονται με τρομοκρατικές οργανώσεις (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2019a).
- *CEPOL*: Αποτελεί οργανισμό της Ε.Ε για την κατάρτιση των αστυνομικών και λοιπών αξιωματούχων που συμβάλουν στην επιβολή του νόμου. Παρέχει καινοτόμα προγράμματα σπουδών και εκπαίδευση υψηλού επιπέδου κυρίως μέσω διαδικτύου, ενισχύοντας την συνεργασία των αστυνομικών αρχών της Ε.Ε (Ευρωπαϊκή Ένωση, 2019b).

Σύμφωνα με τα μέχρι τώρα δεδομένα παρατηρείται, άνοδο της τρομοκρατίας στην Ε.Ε ιδιαίτερα το χρονικό διάστημα 2014-2016, λόγω του μεγάλου αριθμού των τρομοκρατικών επιθέσεων(Εικόνα 3), ενώ αντίστοιχα οι συλλήψεις από τους οργανισμούς και τις υπηρεσίες της Ένωσης ξεπερνούν τις χίλιες, ιδίως για τα έτη 2015 και 2016 (Europol, 2017).

Εικόνα 3. Επιθέσεις και Συλλήψεις 2014-2016(Πηγή: Europol, 2017)

Ωστόσο, για το 2020 οι επιθέσεις ανέρχονται σε 57 και οι συλλήψεις σε 449 (Εικόνα 4)εντός Ευρώπης (Europol, 2021).

Εικόνα 4. Επιθέσεις και Συλλήψεις 2020(Πηγή: Europol, 2021)

Παρατηρούμε σημαντική μείωση τόσο στις επιθέσεις καθώς και στις συλλήψεις, γεγονός που σημαίνει ότι τα μέτρα που είχαν παρθεί για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας φαίνεται ότι απέδωσαν σε βάθος χρόνου.

5.2 Ενέργειες σε θέματα ΚΕΠΠΑ και ΚΠΑΑ

Η ΚΕΠΠΑ, ήτοι η πολιτική που ακολουθεί η ΕΕ σε θέματα Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Ασφαλείας, έχει ως στόχους τη διασφάλιση της ειρήνης και της ασφάλειας διεθνώς, καθώς και την προαγωγή της συνεργασίας των κρατών σε ζητήματα που αφορούν την ελευθερία, την δημοκρατία και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (Μαραβέγιας, 2016). Επίσημα ιδρύθηκε με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ (1993), ενώ με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας (2009), η Ε.Ε απέκτησε νομική προσωπικότητα και θεσμική δομή με αποτέλεσμα, η ΚΕΠΠΑ να αναβαθμιστεί σημαντικά (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2021a).

Παράλληλα, η ρήτρα αμοιβαίας συνδρομής σύμφωνα με το άρθρο 42.7 της Συνθήκης για την Ε.Ε., αποτελεί εργαλείο για την ΚΕΠΠΑ, μιας και προβλέπει πως αν γίνει επίθεση ένοπλη σε μέλος της ΕΕ, τα υπόλοιπα μέλη όχι μόνο μπορούν, αλλά οφείλουν να συνδράμουν στην αντιμετώπισή της. Επιπλέον, η ρήτρα αλληλεγγύης σύμφωνα με το άρθρο 222, της Συνθήκης λειτουργίας της Ε.Ε., προβλέπει ότι αν γίνει τρομοκρατική επίθεση σε μέλος της ΕΕ, τα άλλα μέλη της θα δράσουν από κοινού για την καταπολέμησή της (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 2021a).

Επιπρόσθετα, αναπόσπαστο και υπέρ – διακυβερνητικό κομμάτι της ΚΕΠΠΑ, αποτελεί η ΚΠΑΑ (Κοππά, 2017) δηλαδή η Κοινή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας, η οποία καθορίζει μεταξύ άλλων τον τρόπο κοινής άμυνας των κρατών – μελών της Ένωσης, αν υπάρξει απειλή (Μαραβέγιας, 2016). Η ΚΠΑΑ αποτελεί επίσης τη δικαιολογητική βάση για την επέμβαση της Ε.Ε εκτός των συνόρων της και την αποστολή ακόμα και στρατιωτικών δυνάμεων στο εξωτερικό.

Ωστόσο, πέραν της προόδου σε ζήτημα ασφάλειας και άμυνας που έχει καταφέρει η Ε.Ε έως σήμερα, τα κράτη – μέλη της δείχνουν διστακτικά και απρόθυμα για ανάληψη των όποιων δεσμεύσεων καθορίζονται σε θέματα ΚΕΠΠΑ και ΚΠΑΑ (Κοππά, 2017). Απόρροια αυτού, η Κοινή Άμυνα και Ασφάλεια να ενέχει ορισμένες αδυναμίες για την Ένωση. Τα κράτη - μέλη, δεν έχουν εναρμονιστεί πλήρως με την Κοινή Εξωτερική Πολιτική που πρεσβεύει η Ε.Ε, καθώς το κάθε - κράτος μέλος θέλει να πετύχει τους δικούς του στόχους, ανάλογα με τα συμφέροντα του (Κοππά, 2017).

Συνεπώς, η ΚΕΠΠΑ και η ΚΠΑΑ αποτελούν πολιτικές που βρίσκονται σε εξέλιξη για την Ε.Ε και δεν έχουν πάρει ακόμη την μορφή που επιθυμεί η Ένωση, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

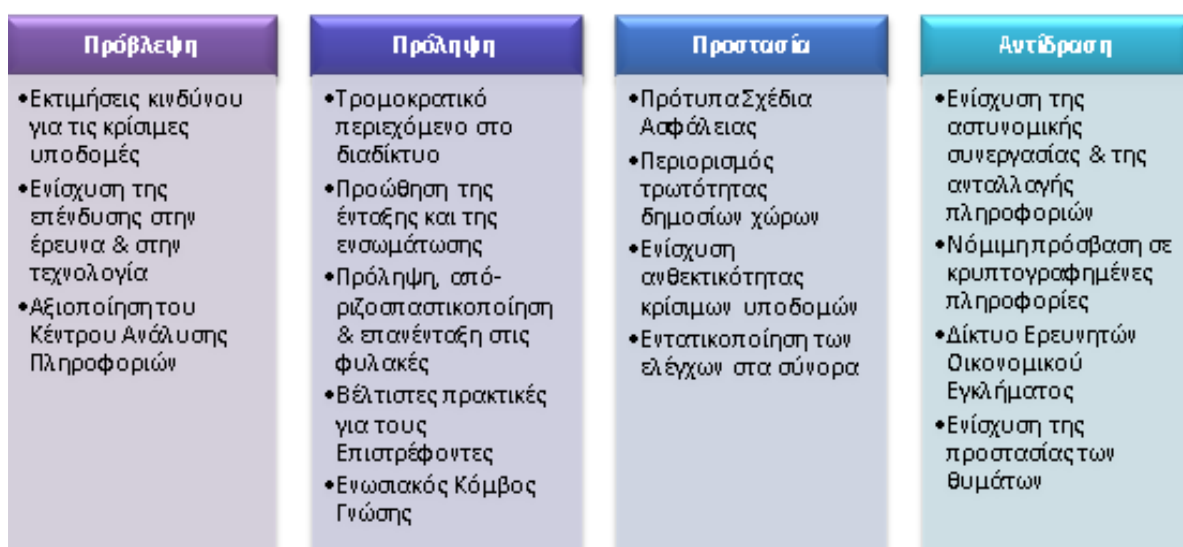
5.3 Η Αντιτρομοκρατική Στρατηγική της Ε.Ε

Η πρώτη ολοκληρωμένη στρατηγική της Ένωσης (EU Counter Terrorism Strategy) κατά της τρομοκρατίας, θεσμικά και πολιτικά υιοθετήθηκε το 2005. Αυτή η στρατηγική (Εικόνα 5) εστίαζε σε τέσσερις πτυχές δράσης: Πρόληψη, Προστασία, Δίωξη και Απάντηση-Αντίδραση (Council of the European Union, 2005).

Εικόνα 5. Η Αντιτρομοκρατική Στρατηγική 2005-2020 (Πηγή: Καρατράντος, 2021)

Ως εκ τούτου όμως, η συνεχής εξέλιξη της απειλής οδήγησε την Ευρώπη στην αναθεώρηση της στρατηγικής κατά της τρομοκρατίας το 2020 η οποία επίσης περιλαμβάνει τέσσερις πτυχές δράσης σε σχέση με αυτή που είχε υιοθετηθεί το 2005, έδωσε έμφαση όμως στην πρόβλεψη και την πρόληψη των τρομοκρατικών χτυπημάτων. Με την μόνη διαφορά ότι αντικαθιστά την δίωξη με την πρόβλεψη (Καρατράντος, 2021). Η αναθεωρημένη στρατηγική της Ένωσης (Εικόνα 6) στηρίζεται και αυτή σε τέσσερις πτυχές οι οποίες είναι η Πρόβλεψη, η Πρόληψη, η Προστασία και η Αντίδραση (European Commission, 2020).

Εικόνα 6. Η Νέα Αντιτρομοκρατική Στρατηγική (Πηγή: Καρατράντος, 2021)

Η βαρύτητα που δίνεται στην πρόληψη και στην πρόβλεψη αποτελεί για την Ε.Ε την αποτελεσματικότερη λύση καταπολέμησης της τρομοκρατίας και ιδίως, της δίνεται η δυνατότητα να μπορέσει να αντιμετωπίσει τις ενέργειες των μοναχικών δρώντων (Καρατράντος, 2021). Οι σημαντικότερες ενέργειες της στρατηγικής είναι:

- Έγκαιρη αναγνώριση των κινδύνων για τις κρίσιμες υποδομές.
- Ενίσχυση της έρευνας σε επενδύσεις νέων τεχνολογιών και ασφάλειας.
- Περιορισμό του τρομοκρατικού περιεχομένου στο διαδίκτυο.
- Πλήρης αξιοποίηση του Κέντρου Ανάλυσης Πληροφοριών.
- Δράση για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης των τρομοκρατών.
- Πρακτικές που αφορούν τους επιστρέφοντες μαχητές.

Η νέα αυτή στρατηγική βασίζεται σε μια ατζέντα θεμάτων η οποία, στηρίζεται στην συνεργασία της Ε.Ε με διεθνείς οργανισμούς και με τρίτες χώρες συμπεριλαμβανομένων των χωρών από τα Δυτικά Βαλκάνια (Καρατράντος, 2021). Η έναρξη διαπραγματεύσεων και η σύναψη διεθνών συμφωνιών των χωρών της «Νότιας Γειτονίας» για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και την ανταλλαγή αυτών με την Europol, θα οδηγήσει σε περαιτέρω ενίσχυση της στρατηγικής συνεργασίας της Ε.Ε με χώρες που βρίσκονται στο Κέρας της Αφρικής, στο Σαχέλ, καθώς και σε διάφορες περιοχές της Ασίας (Καρατράντος, 2021). Τέλος, στο πλαίσιο Αντιτρομοκρατικής Δράσης για τον συντονισμό της πολιτικής της Ένωσης και την χρηματοδότηση για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα ορίσει Συντονιστή, ο οποίος θα βρίσκεται σε συχνή συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη - μέλη της Ε.Ε (Καρατράντος, 2021).

6. Εφαρμογή Πλαισίου IRGC

Η εφαρμογή του πλαισίου IRGC θα βοηθήσει στην παρούσα μελέτη να αναλυθούν και να εκτιμηθούν οι κίνδυνοι από τη δράση της ισλαμικής τρομοκρατίας, έτσι ώστε να εξαχθούν χρήσιμα συμπεράσματα. Τόσο για την προέλευσή τους από την δράση της Ισλαμικής Τρομοκρατίας εντός της Ε.Ε., όσο και για την ετοιμότητα της Ε.Ε. να αντιληφθεί μία πιθανή εμφάνιση νέων αναδυόμενων κινδύνων και να λάβει μέτρα κατάλληλα για την καταπολέμηση και τη μείωσή αυτών.

6.1 Προ – εκτίμηση

Αρχικά, πριν ξεκινήσει η πρώτη προσέγγιση για την κατανόηση του προβλήματος θα πρέπει να οριστεί η «πολιτική» η οποία υπάρχει και επηρεάζει το στάδιο αυτό και στην συνέχεια και τα υπόλοιπα στάδια του πλαισίου (Aven & Renn, 2010). Αποτελεί σημαντικό βήμα πριν την έναρξη του πρώτου σταδίου της προ- εκτίμησης, καθώς θεωρείται θεμέλιο για την αντιμετώπιση του προβλήματος από τους ειδικούς. Ο καθορισμός εξ αρχής της «πολιτικής» θα βοηθήσει την περεταίρω διαδικασία της διακυβέρνησης των κινδύνων με το πλαίσιο IRGC και της αντιμετώπισης του φαινομένου της ισλαμικής τρομοκρατίας στην Ε.Ε. Ορίζεται πιο συγκεκριμένα εάν η ισλαμική τρομοκρατία αναγνωρίζεται ως «Κίνδυνος» ή ως «Απειλή» από την Ε.Ε. Σύμφωνα με την ανάλυση που πραγματοποιήθηκε έως τώρα και με την δράση της τόσο σε Ευρώπη αλλά και σε Μ. Ανατολή, η περίπτωση της ισλαμικής τρομοκρατίας είναι σαφές ότι αποτελεί «Απειλή», για την Ευρώπη και τους υπεύθυνους, γεγονός που δικαιολογεί την όλη αντιμετώπιση που επέδειξαν στο ξέσπασμα των τρομοκρατικών επιθέσεων τα τελευταία χρόνια. Με βάση λοιπόν την «πολιτική» αυτή, ότι η ισλαμική τρομοκρατία αποτελεί «Απειλή», εφαρμόζονται οι τέσσερις φάσεις που περιλαμβάνει η προ-εκτίμηση.

- *Πλαίσιο αναφοράς:* Με τους μαζικούς θανάτους και τις ζημιές που προκάλεσε σε κρίσιμες υποδομές σε χώρες της Ευρώπης, γίνεται σαφές από την αρχή ότι η Ισλαμική τρομοκρατία συνιστά απειλή και δεν έχει στόχο να απαλλάξει, τις χώρες της Μ. Ανατολής και της Ευρώπης από την ισχυρή παρουσία της. Βασισμένη στην θρησκεία του Ισλάμ και στους θρησκευτικούς νόμους της.
- *Έγκαιρη Προειδοποίηση:* Οι κίνδυνοι που προκύπτουν από την δράση της ισλαμικής τρομοκρατίας είναι πολλοί. Δύνανται να διαχωριστούν σε *άμεσους* και *έμμεσους* αλλά

είναι και οι δύο εξίσου σημαντικοί. Οι άμεσοι κίνδυνοι είναι πρώτον, η αφαίρεση ανθρώπινων ζώων που εκφράζεται μέσω μαζικών θανάτων ιδίως όταν ανάμεσα στα θύματα βρίσκονται παιδιά κάποια εκ των οποίων βρέφη και δεύτερον, η πρόκληση υλικών ή οικονομικών ζημιών σε κρίσιμες υποδομές. Συνεπώς ως άμεσοι χαρακτηρίζονται η κίνδυνοι που αναδύονται από την φυσική δράση της τρομοκρατίας(οι τρομοκράτες είναι παρών στις επιθέσεις), από την διαδικτυακή δράση της(οι τρομοκράτες δρουν εξ αποστάσεως) καθώς και οποιαδήποτε δράση ενισχύει την πρόκληση τρομοκρατικών επιθέσεων. Ενώ ως έμμεσοι κίνδυνοι δύναται να χαρακτηριστούν οι κοινωνικοπολιτικοί κυρίως κίνδυνοι, όπως η ισλάμοφοβία και η παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η οποία προκύπτει από την προσβολή της ανθρώπινης ζωής και αξιοπρέπειας αλλά και στην προσπάθεια κατάλυσης των δημοκρατικών θεσμών και την καταστρατήγηση της θρησκευτικής ελευθερίας (Keles, 2018).

- *Φιλτράρισμα*: Η φάση της διαλογής των κινδύνων και η ανάληψη περαιτέρω ενεργειών (Aven & Renn, 2010). Θεωρείται καθοριστικής σημασίας και δύσκολη. Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία αξίας που πλήττει η απειλή που έχουμε καθορίσει επιλέγουμε τους κινδύνους εκείνους που προκαλούν τις μεγαλύτερες επιπτώσεις στα στοιχεία αξίας (IRGC, 2017). Για την περίπτωση μας η μετέπειτα διαχείριση των άμεσων κινδύνων είναι αυτή που θα μας απασχολήσει στην συνέχεια και αφορούν την απώλεια **ανθρώπινης ζωής** και την προσβολή των **κρίσιμων υποδομών** ενός κράτους, τα οποία και αποτελούν τα δύο στοιχεία αξίας που πρέπει να προστατευθούν.
- *Ορολογία*: Έχοντας ορίσει βασικές έννοιες, όπως ο κίνδυνος, η απειλή και αυτή της ασφάλειας σε προηγούμενα κεφάλαια. Η ανάλυση επιπλέον όρων βοηθάει στην καλύτερη κατανόηση της απειλής δίνοντας σάρκα και οστά στον χαρακτήρα της, παίζοντας καθοριστικό ρόλο για την μετέπειτα ανάλυση της (IRGC, 2017). Στο στάδιο της αποτίμησης, καθορίζονται τα χαρακτηριστικά της απειλής λαμβάνοντας μία από τις παρακάτω κατηγορίες: Απλή, Πολύπλοκη, αβέβαιη ή ασαφής (Aven & Renn, 2010). Η Απλότητα, χαρακτηρίζεται από καταστάσεις και προβλήματα χαμηλής πολυπλοκότητας, αβεβαιότητας και ασάφειας. Εύκολά όμως μπορείς να εντοπίσεις τα αίτια και τις συνέπειες ενός προβλήματος (Aven & Renn, 2010). Η Πολυπλοκότητα, έγκειται στην δυσκολία εντοπισμού και ποσοτικοποίησης των αιτιών και των επιπτώσεων (Aven & Renn, 2010). Η αβεβαιότητα αναφέρεται στην δυσκολία πρόβλεψης εμφάνισης των γεγονότων και οι συνέπειες αυτών, καθώς υπάρχουν ελλιπείς πληροφορίες και ανακρίβειες (Aven & Renn, 2010). Η ασάφεια συνήθως προέρχεται από διαφορές στην ερμηνεία για ένα πραγματικό γεγονός στον κόσμο ή από διαφορές στην εφαρμογή των κανόνων για την αξιολόγηση μιας κατάστασης (Aven & Renn, 2010).

Σύμφωνα με το πλαίσιο IRGC ολοκληρώνοντας το στάδιο της προ-εκτίμησης έχουμε πλέον μια πρώτη εκτίμηση της ισλαμικής τρομοκρατίας. Κατανοείται το μέγεθος του προβλήματος, το οποίο άπτεται της κοινής αποδοχής όλων των εμπλεκόμενων φορέων της Ε.Ε, γεγονός που εξυπηρετεί στην συνέχιση της εφαρμογής του IRGC, στη σφαίρα της γνώσης με τους καλύτερους οιωνούς.

6.2 Αποτίμηση της Ισλαμικής Τρομοκρατίας

Στο δεύτερο στάδιο, αυτό της αποτίμησης, κυρίως αφορά τους υπευθύνους να λάβουν αποφάσεις σχετικά με την εξέλιξη της «απειλής» και τι την επηρεάζει. Το στάδιο αυτό βρίσκεται σφαίρα της γνώσης και πραγματοποιείται η αξιολόγηση των κινδύνων που προκύπτουν από την «απειλή». Το πλαίσιο IRGC δίνει ιδιαίτερη βάση στο συγκεκριμένο στάδιο τόσο στην έκθεση στον κίνδυνο, όσο και στην έκθεση της τρωτότητας, η οποία περιγράφει το πώς με διάφορους τρόπους, πλήττεται ο στόχος, κάτι το οποίο αποτελεί αποτέλεσμα της έκθεσης αυτής (Aven & Renn, 2010). Επίσης η εκτίμηση της ανησυχίας, έγκειται στην αντίληψη που έχουν για την απειλή οι υπεύθυνοι και αυτό είναι ένα από τα βασικά γνωρίσματα που έχει το IRGC (IRGC, 2017). Συνεπώς για να αντιληφθούν οι υπεύθυνοι καλύτερα τον χαρακτήρα της απειλής απαιτείται να την κατατάξουν σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά της απλότητας, της πολυπλοκότητας, της αβεβαιότητας και της ασάφειας που αναφέρθηκαν σε προηγούμενο στάδιο (Aven & Renn, 2010). Η αντίληψη του χαρακτήρα της «απειλής» θα συμβάλει στην χάραξη της αποτελεσματικότερης στρατηγικής από τους υπευθύνους που θα βοηθήσει στην σωστή διαχείριση της. Σύμφωνα λοιπόν με το IRGC τα χαρακτηριστικά που ταιριάζουν στην περίπτωση της ισλαμικής τρομοκρατίας είναι, της *πολυπλοκότητας* και της *αβεβαιότητας*. Της πολυπλοκότητας γιατί δύσκολα μπορείς να εντοπίσεις τα αίτια αλλά και τις συνέπειες της. Της αβεβαιότητας γιατί υπάρχει δυσκολία στην πρόβλεψη των γεγονότων και οι συνέπειες που δύναται να προκαλέσουν, καθώς υπάρχουν ελλιπείς πληροφορίες και συνεχής εξέλιξη της απειλής, σε συνδυασμό με την τεχνολογική ανάπτυξη.

6.2.1 Αναγνώριση Κινδύνων

Σε αυτή την φάση πραγματοποιείται η ταυτοποίηση και η καταγραφή των κινδύνων, καθώς και ο τρόπος με τον οποίο γίνεται η αναγνώριση αυτή. Κατόπιν της ανάλυσης που έχει μέχρι τώρα πραγματοποιηθεί στην παρούσα εργασία και τα ιστορικά παραδείγματα που ήδη έχουν αναφερθεί για την δράση της ισλαμικής τρομοκρατίας τόσο σε χώρες της Ευρώπης όσο και στις χώρες της Μ. Ανατολής προέκυψε η αναγνώριση των *άμεσων* κινδύνων, οι οποίοι κατηγοριοποιούνται σε φυσικούς και διαδικτυακούς κινδύνους όπως περιγράφεται παρακάτω(Πίνακας 2):

Πίνακας 2. Αναγνώριση Κινδύνων

A/A	Κατηγορία Κινδύνου	Κίνδυνος
1	Α. ΦΥΣΙΚΟΙ (Με την φυσική παρουσία του τρομοκράτη στην επίθεση)	Η Εκδήλωση Βομβιστικών επιθέσεων
2		Η Απαγωγή και η κράτηση ομήρων
3		Η Εκδήλωση ένοπλων συγκρούσεων και δολοφονιών
4		Η Εκδήλωση επίθεσης μέσω αεροσκαφών ή άλλων μέσων μεταφοράς
5		Η χρήση drone με εκρηκτικά προσβάλλοντας τις κρίσιμες δομές ενός Κράτους
1	Β. ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ (Με την εξ αποστάσεως δράση του τρομοκράτη)	Η Διανομή προπαγανδιστικού υλικού
2		Η Παροχή Υλικοτεχνικής υποστήριξης των οργανώσεων
3		Η Κυβερνοτρομοκρατία
4		Η Στρατολόγηση και η ενσωμάτωση νέων σε τρομοκρατικές οργανώσεις
5		Η Ριζοσπαστικοποίηση ευρωπαίων πολιτών

Οι παραπάνω κίνδυνοι αποτελούν τους βασικότερους που προκύπτουν από την δράση της ισλαμικής τρομοκρατίας και εν συνεχεία θα πραγματοποιηθεί η αξιολόγηση και η εκτίμηση τους.

6.2.2 Ανάλυση

Αποτελεί την διαδικασία κατανόησης της φυσιογνωμίας των κινδύνων. Η σημαντικότητα του κάθε κινδύνου, ο οποίος βαθμονομείται ως προς την πιθανότητα εμφάνισης του και τον αντίκτυπο που έχει. Το αποτέλεσμα της ανάλυσης αυτής τροφοδοτεί την επόμενη φάση, την εκτίμηση των κινδύνων που θα συμβάλει στην λήψη συγκεκριμένων αποφάσεων. Για την βαθμολογήσει του κάθε κινδύνου σε σχέση με την πιθανότητα και τον αντίκτυπο που θα έχει θα βασιστούμε στα ιστορικά δεδομένα. Στους πίνακες που ακολουθούν περιγράφεται η κλίμακα πιθανότητας και αντίκτυπου, αλλά και η ερμηνεία αυτών. Για την πιθανότητα θα βασιστούμε σχετικά με την συχνότητα εμφάνισης τους στο παρελθόν(Πίνακας 3).

Πίνακας 3. Κλίμακα Πιθανότητας και Ερμηνεία

Κλίμακα	Πιθανότητα	Ερμηνεία
5	Βέβαιη	Συμβαίνει πάντα
4	Υψηλή	Συμβαίνει αρκετά συχνά, έχει συμβεί στο παρελθόν πολλές φορές
3	Μέτρια	Συμβαίνει συχνά, έχει συμβεί στο παρελθόν λίγες φορές
2	Χαμηλή	Συμβαίνει σπάνια, έχει συμβεί στο παρελθόν ελάχιστες φορές
1	Αμελητέα	Δεν έχει συμβεί ποτέ μέχρι σήμερα

Ενώ για τον αντίκτυπο θα βασιστούμε στις συνέπειες που εμφάνισε η εκδήλωση του κάθε κινδύνου(Πίνακας 4).

Πίνακας 4. Κλίμακα Αντίκτυπου και Ερμηνεία

Κλίμακα	Αντίκτυπος	Ερμηνεία
5	Καταστροφικός	Συνέπειες είναι αρκετές και σοβαρές, υλικές, οικονομικές και υπάρχουν απώλειες ανθρώπινων ζωών
4	Υψηλός	Συνέπειες είναι μεγάλες, υλικές και οικονομικές και πιθανώς τραυματισμός ανθρώπινων ζωών
3	Μέτριος	Συνέπειες είναι μέτριες, υλικές και οικονομικές κυρίως
2	Χαμηλός	Συνέπειες είναι ελάχιστες
1	Ελάχιστος	Είναι τέτοιες οι συνέπειες που δεν επηρεάζει καθόλου το στοιχείο αξίας

Στη συνέχεια της ανάλυσης πραγματοποιείται η βαθμολόγηση του κάθε κινδύνου και για την πιθανότητα αλλά και του αναμενόμενου αντίκτυπου. Συνεπώς έχουμε:

Η Εκδήλωση Βομβιστικών επιθέσεων: Οι βομβιστικές επιθέσεις είναι συχνές για τους τρομοκράτες. Οι τρομοκράτες μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν υλικά που είναι άμεσα διαθέσιμα στον μέσο καταναλωτή ώστε να μπορούν εύκολα να κατασκευάσουν μια βόμβα, συνεπώς η πιθανότητα εμφάνισης, βαθμολογείται με (3), ενώ ο αναμενόμενος αντίκτυπός βαθμολογείται με (5) σύμφωνα με ιστορικά παραδείγματα και τις πολύνεκρες επιθέσεις που πραγματοποιήθηκαν.

Η Απαγωγή και η κράτηση ομήρων: Οι τρομοκράτες χρησιμοποιούν τις απαγωγές για να καθιερώσουν μια διαπραγματευτική θέση. Ο επιδιωκόμενος στόχος του τρομοκράτη είναι το κοινό που πλήττεται από την κράτηση των ομήρων. Συνεπώς η πιθανότητα εμφάνισης, βαθμολογείται με (2), ενώ ο αναμενόμενος αντίκτυπός βαθμολογείται με (4), καθώς υπάρχει έντονα το οικονομικό όφελος και η πιθανότητα τραυματισμού των ομήρων.

Η Εκδήλωση ένοπλων συγκρούσεων και δολοφονιών: Οι ένοπλες συγκρούσεις περιλαμβάνουν επιδρομές και ενέδρες ομάδας ατόμων με χρήση ελαφρού οπλισμού(τυφέκια, πιστόλια, μαχαίρια). Η δολοφονία ενός επιλεγμένου θύματος, συνήθως γίνεται με τη χρήση μικρών όπλων. Συνεπώς η πιθανότητα εμφάνισης, βαθμολογείται με (3), ενώ ο αναμενόμενος αντίκτυπός βαθμολογείται με (5) σύμφωνα με ιστορικά παραδείγματα και τις πολύνεκρες επιθέσεις που πραγματοποιήθηκαν.

Η Εκδήλωση επίθεσης μέσω αεροσκαφών ή άλλων μέσων μεταφοράς: Παρέχει τη δυνατότητα στους τρομοκράτες να μεταφέρουν το όχημα ή το αεροσκάφος σε μια χώρα που υποστηρίζει τους σκοπούς ή την ιδεολογία τους και τους παρέχει μια ανθρώπινη ασπίδα.

Ακόμα μπορούν να το χρησιμοποιήσουν ως όπλο για την προσβολή στόχων. Συνεπώς η πιθανότητα εμφάνισης, βαθμολογείται με (3), ενώ ο αναμενόμενος αντίκτυπος βαθμολογείται με (5) σύμφωνα με ιστορικά παραδείγματα και τις πολύνεκρες επιθέσεις που πραγματοποιήθηκαν.

Η χρήση drone με εκρηκτικά προσβάλλοντας κρίσιμες δομές ενός Κράτους: Η δράση της Ισλαμικής Τρομοκρατίας βρίσκεται σε μια διαρκή εξέλιξη. Η χρήση drone από τρομοκρατικές οργανώσεις ως «ξενιστές», καθώς προσβάλουν με εκρηκτικά στόχους όπως, οι κρίσιμες δομές ενός κράτους, αποτελεί σημαντικό κίνδυνο για την ασφάλεια του, καθώς στοχεύει στην αποδιοργάνωση του κρατικού μηχανισμού του και την απώλεια ανθρώπινων ζωών. Συνεπώς η πιθανότητα εμφάνισης, βαθμολογείται με (4), ενώ ο αναμενόμενος αντίκτυπος βαθμολογείται με (5) σύμφωνα με ιστορικά παραδείγματα και τις πολύνεκρες επιθέσεις που πραγματοποιήθηκαν.

Η Διανομή προπαγανδιστικού υλικού: Οι τρομοκράτες μέσω του διαδικτύου προωθούν την ατζέντα των θεμάτων τους πολύ εύκολα. Σε διάφορες περιοχές της Μέσης Ανατολής όπως στο Πακιστάν και το Αφγανιστάν υπάρχει έντονα το στοιχείο της εκμετάλλευσης από προπαγανδιστές. Αυτοί ενστερνίζονται την ιδεολογία του Τζιχάντ με σκοπό να προβάλλουν μια αφήγηση σύμφωνα με ένα υποτιθέμενο πόλεμο εναντίον του Ισλάμ. Συνεπώς η πιθανότητα εμφάνισης, βαθμολογείται με (3), ενώ ο αναμενόμενος αντίκτυπος βαθμολογείται με (3), καθώς οι συνέπειες είναι μέτριες.

Η Παροχή Υλικοτεχνικής υποστήριξης των οργανώσεων: Οι τρομοκράτες μέσω του διαδικτύου εξασφαλίζουν την υλικοτεχνική υποδομή των οργανώσεων τους. Διευκολύνοντας έτσι την είσοδο σε ευρωπαϊκά κράτη ατόμων, είτε προμηθεύοντας τους με πλαστά έγγραφα, είτε χρηματοδοτώντας και εξασφαλίζοντας τους καταφύγιο, είτε παρέχοντας τους εξοπλισμό για την δράση τους. Συνεπώς η πιθανότητα εμφάνισης, βαθμολογείται με (3), ενώ ο αναμενόμενος αντίκτυπος βαθμολογείται με (3), καθώς οι συνέπειες είναι μέτριες.

Η Κυβερνοτρομοκρατία: Μέσω αυτής, οι τρομοκράτες χρησιμοποιούν το διαδίκτυο ως μέσο για την επίθεση τους. Η διαδικτυακή τρομοκρατία επιτρέπει στους τρομοκράτες να διεξάγουν τις δραστηριότητές τους με ελάχιστο ή καθόλου κίνδυνο για τον εαυτό τους. Παρέχει επίσης την ευκαιρία σε τρομοκράτες να διακόψουν ή να καταστρέψουν τα δίκτυα και τους υπολογιστές. Συνεπώς η πιθανότητα εμφάνισης, βαθμολογείται με (5), ενώ ο αναμενόμενος αντίκτυπος βαθμολογείται με (4), καθώς υπάρχει έντονα το οικονομικό όφελος και ο αντίκτυπος μπορεί να αποβεί υψηλός.

Η Στρατολόγηση και η ενσωμάτωση νέων: Η στρατολόγηση ατόμων νεαρής ηλικίας αφορά την διαδικασία, όπου τα άτομα εντάσσονται σε ένα σύνολο ατόμων ώστε να μοιραστούν τις ίδιες σκέψεις και σκοπούς. Επίσης αφορά σε μια απόφαση εθελοντικού χαρακτήρα, που

σημαίνει ότι οι νέοι τρομοκράτες για να ενταχθούν στο σύνολο έχουν πειστεί με τα λεγόμενα της οργάνωσης. Συνεπώς η πιθανότητα εμφάνισης, βαθμολογείται με (3), ενώ ο αναμενόμενος αντίκτυπός βαθμολογείται με (3), καθώς οι συνέπειες είναι μέτριες.

Η Ριζοσπαστικοποίηση ευρωπαίων πολιτών: Έπεται της στρατολόγησης και αφορά την υιοθέτηση βίαιων στρατηγικών με στόχο να επιτευχθούν οι σκοποί τους. Οι πολύνεκρες τρομοκρατικές επιθέσεις στην Ευρώπη, ορισμένες από τις οποίες διαπράχθηκαν από ευρωπαίους πολίτες, υπογραμμίζουν τον βαθμό εξέλιξης της ριζοσπαστικοποίησης. Συνεπώς η πιθανότητα εμφάνισης, βαθμολογείται με (3), ενώ ο αναμενόμενος αντίκτυπός βαθμολογείται με (3) , καθώς οι συνέπειες είναι μέτριες.

6.2.3 Εκτίμηση

Η τρίτη και τελευταία φάση της αποτίμησης, αποτελεί την εκτίμηση των κινδύνων, όπου γίνεται η σύγκριση των ευρημάτων που προέκυψαν στην ανάλυση των κινδύνων σε σχέση με τα κριτήρια αυτών και την βαθμολόγηση τους, με σκοπό να προσδιοριστεί η σημαντικότητα τους. Με την εκτίμηση πραγματοποιείται η ιεράρχηση των κινδύνων ανάλογα με την σημαντικότητα τους, η οποία θα συμβάλει μετέπειτα στην εφαρμογή του πλαισίου IRGC, σχετικά με την διαχείριση των κινδύνων αυτών. Η σημαντικότητα προκύπτει από το γινόμενο Πιθανότητας και Αντίκτυπου(Πίνακας 5). Όπως φαίνεται παρακάτω:

Πίνακας 5. Μήτρα Κινδύνων

Κωδικός	Κίνδυνος	Πιθαν.	Αντικτ.	Σημ/τα
A1	Η Εκδήλωση Βομβιστικών επιθέσεων	3	5	15
A2	Η Απαγωγή και η κράτηση ομήρων	2	4	8
A3	Η Εκδήλωση ένοπλων συγκρούσεων και δολοφονιών	3	5	15
A4	Η Εκδήλωση επίθεσης μέσω αεροσκαφών ή άλλων μέσων μεταφοράς	3	5	15
A5	Η χρήση drone με εκρηκτικά προσβάλλοντας τις κρίσιμες δομές ενός Κράτους	4	5	20
B1	Η Διανομή προπαγανδιστικού υλικού	3	3	9
B2	Η Παροχή Υλικοτεχνικής υποστήριξης των οργανώσεων	3	3	9
B3	Η Κυβερνοτρομοκρατία	5	4	20
B4	Η Στρατολόγηση και η ενσωμάτωση νέων σε τρομοκρατικές οργανώσεις	3	3	9
B5	Η Ριζοσπαστικοποίηση ευρωπαίων πολιτών	3	3	9

Στην συνέχεια η κλίμακα της σημαντικότητας(Πίνακας 6) χρωματική και βαθμολογική θα συνδράμει καθορίστηκα στην δημιουργία του Risk Matrix(Πίνακας 7). Γεγονός που θα μας βοηθήσει στο επόμενο στάδιο για τον χαρακτηρισμό των κινδύνων.

Πίνακας 6. Κλίμακα Σημαντικότητας

Σημαντικότητα	Χρωματική	Βαθμολογική
Χαμηλή		1 έως 3
Χαμηλή προς Μέτρια		4 ή 5
Μέτρια		6 έως 9
Μέτρια προς Υψηλή		10 ή 12
Υψηλή		15 έως 25

Με βάση την κλίμακα σημαντικότητας και την βαθμολόγηση των κινδύνων σχετικά με την πιθανότητα και τον αντίκτυπο. Παρακάτω φαίνεται ο πίνακας Risk Matrix (5x5) όπως διατυπώθηκε:

Πίνακας 7. Risk Matrix

		Αντίκτυπος				
		Ελάχιστος (1)	Χαμηλός (2)	Μέτριος (3)	Υψηλός (4)	Καταστροφικός (5)
Πιθανότητα	Βέβαιη (5)				B3	
	Υψηλή (4)					A5
	Μέτρια (3)			B1, B2, B4, B5		A1, A3, A4
	Χαμηλή (2)				A2	
	Αμελητέα (1)					

6.3 Κρίσης επιπέδων ανοχής και αποδοχής

Σύμφωνα με την αξιολόγηση των κινδύνων και την Μήτρα κινδύνων που δημιουργήθηκε στο στάδιο της αποτίμησης, παρατηρείται ότι οι κίνδυνοι βρίσκονται στην κίτρινη και πορτοκαλί περιοχή ενώ κάποιοι βρίσκονται στην κόκκινη περιοχή. Συνεπώς παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος στην πράσινη περιοχή οπότε δεν έχουμε «αποδεκτούς» κινδύνους. Οι κίνδυνοι **A2**, **B1**, **B2**, **B4** και **B5** χαρακτηρίζονται ως «Ανεκτοί», μέτριας σημαντικότητας και χρειάζονται παρακολούθηση και λήψη συμπληρωματικών μέτρων ώστε να μην περάσουν στην κόκκινη περιοχή. Οι κίνδυνοι **A1**, **A3**, **A4**, **A5** και **B3** χαρακτηρίζονται ως «Μη ανεκτοί», υψηλής σημαντικότητας και απαιτούνται άμεσα να ληφθούν ενέργειες ώστε να αντιμετωπισθούν και να μειωθεί η έκθεση που προκαλούν στα στοιχεία αξίας. Στην συνέχεια της εργασίας γίνεται ανάλυση του σημαντικότερου «Μη ανεκτού» κινδύνου **A5**, καθώς οι λοιποί κίνδυνοι του ίδιου

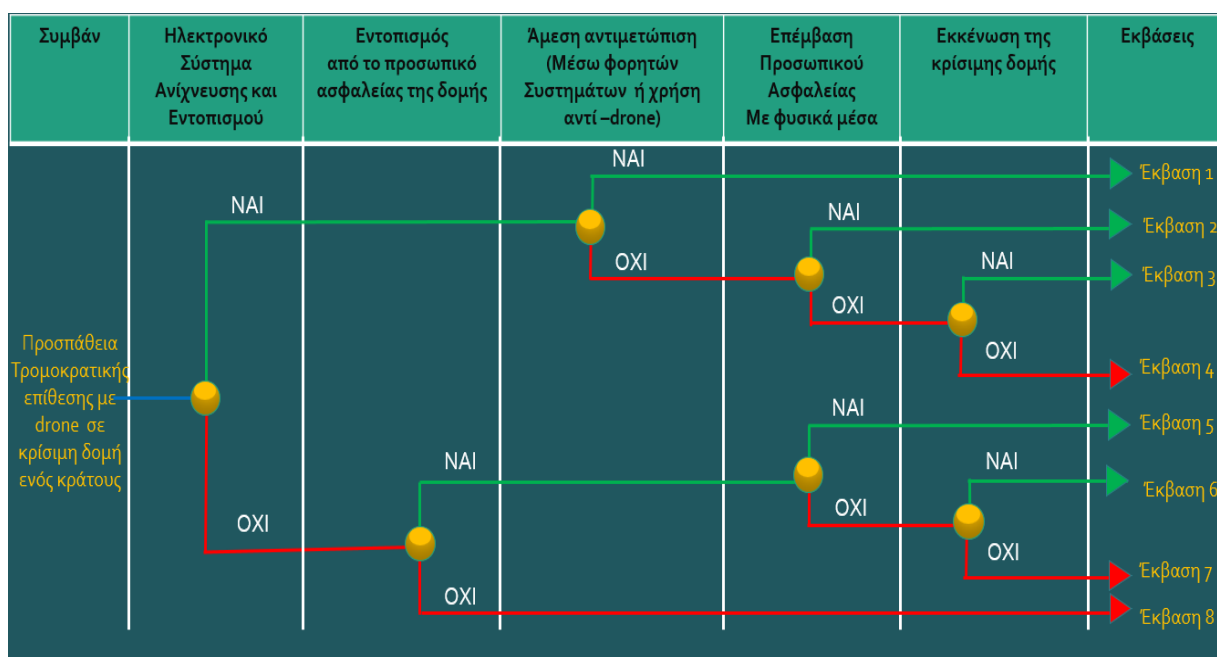
χαρακτηρισμού όπως αναφέρθηκε έχουν ληφθεί μέτρα από την Ε.Ε ώστε να αντιμετωπισθούν άμεσα, ιδίως για τον έτερο σημαντικό «Μη ανεκτό» κίνδυνο **B3**. Μετά την πρόσφατη οδηγία της Ε.Ε για την προθεσμία αφαίρεσης τρομοκρατικού περιεχομένου εντός μίας ώρας.

6.4 Ενδεικτικός χειρισμός με χρήση ΕΤΑ

Διατυπώνοντας τους κινδύνους που επηρεάζουν άμεσα την ασφάλεια της Ε.Ε από την δράση της ισλαμικής τρομοκρατίας, γίνεται η επιλογή του σημαντικότερου κινδύνου που βρίσκεται στην κόκκινη περιοχή υψηλής σημαντικότητας. Ο ενδεικτικός χειρισμός με την χρήση (Event Tree Analysis) του σημαντικότερου κινδύνου, απαιτεί αρχικά τον καθορισμό των σταδίων τα οποία συμβάλουν, ώστε να αντιμετωπιστεί ο κίνδυνος σε περίπτωση που αυτός εκδηλωθεί. Τα στάδια αντιμετώπισης ενός drone έχουν να κάνουν με τον τρόπο εντοπισμού μέσω συστημάτων ή από προσωπικό ασφαλείας και εφόσον γίνουν αντιληπτά η αντιμετώπιση τους με φορητά ή φυσικά μέσα (G4S, 2017). Αναλυτικά είναι:

- *Στάδιο 1^ο*: Απαιτείται, η ύπαρξη συστήματος εντοπισμού του drone που ίπταται σε κοντινή απόσταση από την κρίσιμη δομή. Τέτοια είναι το σύστημα Jammer, το Drone Detection Radar(DDR) και οι αισθητήρες RF τα οποία παρέχουν αυξημένο εύρος ανίχνευσης των drones.
- *Στάδιο 2^ο*: Ο εντοπισμός του drone από το προσωπικό ασφαλείας, κάτι το οποίο ενδέχεται ότι θα γίνει όταν η απειλή είναι ορατή και πολύ κοντά στις εγκαταστάσεις της κρίσιμης δομής.
- *Στάδιο 3^ο*: Η χρήση φορητών ή τεχνητών συστημάτων, αποκόπτοντας την σύνδεση drone – χειριστή, έχοντας τον έλεγχο του drone ή κάνοντας χρήση αντί – drone.
- *Στάδιο 4^ο*: Η χρήση φυσικών μέσων και συστημάτων, όπως κανόνι ψεκασμού νερού, πυροσβεστικού οχήματος, δίχτυ παραλλαγής ή ακόμη και εκπαιδευμένοι αετοί που επιτίθενται σε drone.
- *Στάδιο 5^ο*: Το τελευταίο στάδιο αποτελεί η εκκένωση της δομής σε περίπτωση που δεν υπάρχει τίποτα για να αντιμετωπιστεί η απειλή, ώστε να σωθούν τουλάχιστον οι ανθρώπινες ζωές.

Σύμφωνα με τα παραπάνω προκύπτει το παρακάτω ETA(Εικόνα 7).

Εικόνα 7. Ενδεικτικός Χειρισμός Σημαντικού Κινδύνου(ETA)

Οι εκβάσεις καθορίζονται με βάση την έκταση της καταστροφής(Μικρή, Μέτρια, Μεγάλη, Πολύ Μεγάλη και Αρκετά Μεγάλη), τις υλικές ζημιές(λίγες, πολλές, πάρα πολλές, αρκετές, εκτεταμένες) και τέλος τις ανθρώπινες ζωές(τραυματισμός ή απώλεια). Παρακάτω ερμηνεύονται οι εκβάσεις με βάση τα χαρακτηριστικά που αναφέρθηκαν και τις ενέργειες χειρισμού(Πίνακας 8).

Πίνακας 8. Εκβάσεις και Ερμηνεία

Έκβαση	Ερμηνεία
1	Αποτροπή εκδήλωσης τρομοκρατικής επίθεσης με drone
2	Μικρή έκταση της καταστροφής, με λίγες υλικές ζημιές
3	Μεγάλη έκταση της καταστροφής, με πολλές υλικές ζημιές
4	Μεγάλη έκταση της καταστροφής, αρκετές υλικές ζημιές, τραυματισμός και απώλειες ανθρώπινων ζωών
5	Μέτρια έκταση της καταστροφής, με πολλές υλικές ζημιές
6	Μεγάλη η έκταση της καταστροφής, με πάρα πολλές υλικές ζημιές
7	Πολύ Μεγάλη έκταση της καταστροφής, αρκετές υλικές ζημιές, τραυματισμός και μεγάλες απώλειες ανθρώπινων ζωών
8	Αρκετά Μεγάλη έκταση της καταστροφής, εκτεταμένες υλικές ζημιές, τραυματισμός και τεράστιες απώλειες ανθρώπινων ζωών

Σύμφωνα με την ανάλυση ETA, φαίνεται πως ο τρόπος χειρισμού του κινδύνου που μας οδηγεί στην καλύτερη έκβαση(1), θεωρείται ο ενδεδειγμένος. Συνεπώς με βάση αυτή την ανάλυση

εξάγεται ο αποτελεσματικότερος τρόπος, ώστε να αντιμετωπισθεί ο κίνδυνος αυτός. Ενώ οι τρόποι χειρισμού που οδηγούν στις κακές εκβάσεις (4), (7) και (8) θεωρούνται ως μη ενδεδειγμένοι.

6.5 Προτάσεις Πολιτικής για τους υπευθύνους της Ε.Ε

Κατόπιν της ανάλυσης που προηγήθηκε σχετικά με την χρήση drone σε τρομοκρατική επίθεση των κρίσιμων δομών ενός κράτους, σε περίπτωση που χαρακτηριστεί επιτυχημένη, προσδίδει στους τρομοκράτες ένα σημαντικό πλεονέκτημα και παράλληλα προηγμένες δυνατότητες, αναδεικνύοντας τα εξής χαρακτηριστικά:

- *Ασφάλεια:* Καθώς προκαλούν τεράστιο πλήγμα ενώ βρίσκονται σε απόσταση από τον στόχο, αποφεύγοντας την ύπαρξη παράπλευρων απωλειών (G4S, 2017).
- *Ακρίβεια:* Καθώς τα τεχνολογικά μέσα που διαθέτουν με την χρήση τηλεχειριστήριου κατευθύνουν το drone στο στόχο με μεγάλα ποσοστά ευστοχίας (Καριέβα, 2016).
- *Οικονομία:* Καθώς το κόστος για την αγορά ενός drone και την διεξαγωγή της όλης επιχείρησης είναι αρκετά μικρό (Νικολαΐδου, 2019).
- *Αποτελεσματικότητα:* Καθώς μπορούν να επιτύχουν τα μέγιστα δυνατά αποτελέσματα, αφού πλήττουν στόχους που δύσκολα θα μπορούσαν να προσβληθούν με διαφορετικό τρόπο (G4S, 2017).

Η Ε.Ε πρόσφατα θέσπισε τον νέο κανονισμό EASA, σε αντικατάσταση του σχετικού νόμου του 2008, ο οποίος εγκρίθηκε το 2018 από το Συμβούλιο της Ε.Ε. (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Συμβούλιο της ΕΕ, 2020). Καθορίζει νέους κανόνες σε θέματα ασφαλείας στην εναέρια κυκλοφορία και την επικινδυνότητα από την πτήση drone στον εναέριο χώρο της Ευρώπης (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Συμβούλιο της ΕΕ, 2020). Παραμένει όμως το νομικό κενό σχετικά με το πώς θα αντιμετωπίζεται ένα drone, ως τηλεκατευθυνόμενο ή ως φονικό όπλο στα χέρια τρομοκρατών (Καριέβα, 2016). Σύμφωνα με τα παραπάνω και εφόσον ο κίνδυνος που αναλύθηκε χαρακτηρίζεται ως «Μη ανεκτός», οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής της Ε.Ε θα πρέπει να λάβουν μέτρα άμεσα έτσι ώστε να μην εκδηλωθεί αυτός ο κίνδυνος σε ευρωπαϊκό έδαφος, μηδενίζοντας κάθε ελπίδα να αποκτήσουν οι τρομοκράτες του ισλάμ αυτό το πλεονέκτημα. Συνεπώς προτείνονται τα εξής μέτρα:

- Καθορισμός ενός ενιαίου νομικού πλαισίου, το οποίο θα επιτρέπει σε συγκεκριμένα άτομα να μπορούν να προμηθευτούν ένα drone και όχι ελεύθερη πρόσβαση σε όλους. Έτσι να υπάρχει έλεγχος όσο είναι δυνατόν από τις αρχές, με σκοπό να μην φτάσει στα χέρια τρομοκρατών ένα drone το οποίο θα γίνει φονικό όπλο.
- Καθορισμός ενιαίων διατάξεων, για καταγραφή των drone που αγοράζονται που θα ισχύει για όλες της χώρες της Ευρώπης.

- Καθορισμός ενιαίων διατάξεων, περί των περιοχών όπου θα επιτρέπεται η χρήση των drones, και παράλληλα θα απαγορεύεται η χρήση αυτών κοντά στις κρίσιμες δομές ενός κράτους και όχι μόνο πλησίον αεροδρομίων.
- Μέριμνα ώστε να υπάρχει σε κάθε κρίσιμη υποδομή ένα σύστημα ανίχνευσης και εντοπισμού των drones, δίνοντας στα κράτη την οικονομική δυνατότητα για παροχή ενός κυτίου με φορητά μέσα, όπως αντί – drone.
- Προσωπικό ασφαλείας σε κάθε κρίσιμη υποδομή ενός κράτους, προμηθεύοντας τους με κατάλληλο εξοπλισμό, να αντιμετωπίσουν άμεσα την πτήση drone με φυσικά μέσα.
- Παροχή κοινής εκπαίδευσης του προσωπικού ασφαλείας σε θέματα αντιμετώπισης του κινδύνου αυτού.

7. Συμπεράσματα

Κατόπιν ολοκλήρωσης της έρευνας στην παρούσα εργασία, εύκολα μπορεί κανείς να συμπεράνει, ότι η Ε.Ε βρίσκεται αντιμέτωπη με μια ασύμμετρη «Απειλή» που χαρακτηρίζεται από *πολυπλοκότητα* και *αβεβαιότητα* και δεν είναι άλλη από την ισλαμική τρομοκρατία. Το ισλάμ περιγράφει έναν ιδιαίτερο τρόπο ζωής των πιστών που χαρακτηρίζεται και κώδικας ζωής, βασισμένος στους ισλαμικούς νόμους, διεξάγοντας έναν ασύμμετρο πόλεμο, ο οποίος αλλάζει σημαντικά την καθημερινότητα των ανθρώπων και έχει τεράστια απήχηση στην παγκόσμια κοινότητα. Οι πολύνεκρές τρομοκρατικές επιθέσεις τα τελευταία χρόνια στην Ευρώπη, καθιστούν την ισλαμική τρομοκρατία ένα μεγάλο αγκάθι, καλλιεργώντας ένα κλίμα τρόμου και ανασφάλειας στους ευρωπαίους πολίτες και κατ' επέκταση σε όλο τον κόσμο.

Παράλληλα τα μέτρα και οι πολιτικές που έχει αναπτύξει κατά καιρούς η Ε.Ε, χρήζουν αξιολόγηση και αποτελούν θα λέγαμε «Lessons Learned». Την περίοδο την ανόδου της ισλαμικής τρομοκρατίας στην Ευρώπη με τις επιτυχημένες τρομοκρατικές επιθέσεις, φάνηκε η καθυστερημένη αντίδραση της Ε.Ε ώστε να προχωρήσει άμεσα στην λήψη κατασταλτικών μέτρων καταπολέμησης του φαινομένου, δίνοντας έμφαση στην *πρόβλεψη*. Όπως αναφέρθηκε και στην ανάλυση της εργασίας η *πρόβλεψη* εντάχθηκε στην νέα αντιτρομοκρατική στρατηγική του 2020. Αυτή η ολιγωρία της Ε.Ε στην άμεση αντιμετώπιση της ισλαμικής τρομοκρατίας, οφείλεται και στις ενέργειες που έγιναν σε θέματα υψηλής πολιτικής (ΚΕΠΠΑ, ΚΠΑΑ). Η απουσία της εμπιστοσύνης και της στήριξης ορισμένων κρατών - μελών της, στις δυνατότητες της ΚΕΠΠΑ και ΚΠΑΑ, συνέβαλε καθοριστικά στην καθυστερημένη λήψη των αποφάσεων και της αδυναμίας χάραξης *κοινής* πολιτικής. Συνεπώς με βάση αυτό η Ε.Ε πέτυχε την καταπολέμηση της τρομοκρατίας σε βάθος χρόνου, όπως διαπιστώθηκε αφού η δράση της ισλαμικής τρομοκρατίας, μειώθηκε αρκετά με τα μέτρα που έλαβαν οι οργανισμοί και οι υπηρεσίες της Ε.Ε, στο πρόσφατο παρελθόν. Τα παραπάνω ενισχύουν το γεγονός ότι σε θέματα υψηλής πολιτικής η Ε.Ε *χαράσσει* μια από *κοινού* πολιτική δηλαδή τα κράτη συν-διαβουλεύονται μαζί, ενώ παραμένει το εθνικό στοιχείο πάντα σε κάθε διαβούλευση και λήψη των αποφάσεων.

Εντούτοις, η συνεχής εξέλιξη της απειλής, ιδιαίτερα με την χρήση drone από τρομοκράτες ως «νέα» μέθοδος εκδήλωσης των επιθέσεων τους, αλλάζει με καθοριστικό τρόπο το «πεδίο μάχης», καθώς τους προσφέρει ένα απροσδόκητα τεράστιο πλεονέκτημα, βάσει των

χαρακτηριστικών που αναφέρθηκαν. Με την εφαρμογή του IRGC, δίνεται η δυνατότητα να αναγνωρισθεί ο αναδυόμενος κίνδυνος, δηλαδή το τρομοκρατικό χτύπημα με drone, ο οποίος χαρακτηρίζεται ως «Μη ανεκτός» και άμεσα πρέπει να αντιμετωπιστεί. Καθώς δεν έχει εκδηλωθεί ακόμη εντός Ευρώπης από τους ισλαμιστές τρομοκράτες.

Το πλεονέκτημα αυτό δεν θα μείνει ανεκμετάλλευτο από τους τρομοκράτες του ισλάμ που δραστηριοποιούνται εντός της Ε.Ε, καθώς δεν έχουν επιτελέσει το έργο τους, όπως αυτοί επιθυμούν, δηλαδή την δημιουργία χαλιφάτου. Αναλογιζόμενοι, από την δράση της Ε.Ε για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στους κόλπους της και τα θετικά αποτελέσματα που επέφερε σε βάθος χρόνου, περιορίζοντας την ανεξέλεγκτη πριν λίγα χρόνια δράση της ισλαμικής τρομοκρατίας στους κόλπους της. Εκτιμάται ότι οι ισλαμιστές τρομοκράτες θα βρουν την «νέα» αυτή μέθοδο ως την μόνη έξοδο διαφυγής από τον «ασφυκτικό κλοιό» που έχει δημιουργηθεί έως σήμερα από τους οργανισμούς της Ε.Ε. Στο πλαίσιο της *πρόβλεψης* όπου πρεσβεύει η Ε.Ε με την αναθεώρηση της αντιτρομοκρατικής της στρατηγικής, σε συνδυασμό με την *πρόληψη* την οποία στοχεύει η εφαρμογή του IRGC, όσο αφορά την διακυβέρνηση των κινδύνων σε προβλήματα που αφορούν το σύνολο της κοινωνίας, όπως η περίπτωση της ισλαμικής τρομοκρατίας, οι υπεύθυνοι λήπτες αποφάσεων και χάραξης πολιτικής δεν πρέπει να εφησυχάσουν με την ευοίωνη κατάσταση που φαίνεται να έχει διαμορφωθεί σήμερα στην Ε.Ε από τα μέχρι τώρα μέτρα. Συναφώς, κρίνεται αναγκαίο η λήψη των περεταίρω μέτρων από την Ε.Ε όπως αυτά αναφέρθηκαν, για την αποφυγή εκδήλωσης του κινδύνου της τρομοκρατικής επίθεσης με drone, θέλοντας να βρεθεί ένα βήμα μπροστά, από την μάστιγα των ισλαμιστών, προστατεύοντας τις ζωές των ευρωπαίων πολιτών και την εύρυθμη λειτουργία του κρατικού μηχανισμού των κρατών – μελών της.

Συμπερασματικά, το πλαίσιο IRGC φαίνεται ότι εφαρμόζεται στην περίπτωση της ισλαμικής τρομοκρατίας και αποτελεί πολύτιμο εργαλείο, για τους υπευθύνους χάραξης πολιτικής και λήψης σημαντικών αποφάσεων της Ε.Ε στο πλαίσιο διακυβέρνησης των κινδύνων. Αυτό παρατηρούμε ότι συμφωνεί και με τα συμπεράσματα αντίστοιχων εφαρμογών του πλαισίου σε διαφορετικές περιπτώσεις όπως αναφέρθηκαν στο δεύτερο κεφάλαιο.

Συνοψίζοντας, τα παραπάνω, κρίνεται αναγκαίο πέραν της λήψης μέτρων που πρέπει άμεσα να λάβει η Ε.Ε, πρέπει να λάβουν αντίστοιχα μέτρα και τα κράτη – μέλη της, καθώς είναι τα μόνα που ασκούν νόμιμα, το «μονοπώλιο της βίας». Η Ελλάδα τελευταία, ήρθε αντιμέτωπη με διάφορες προκλήσεις με αποκορύφωμα το προσφυγικό και με την άνευ προηγουμένου αύξηση των προσφυγικών ροών στα θαλάσσια και χερσαία σύνορά της. Ως εκ τούτου, η αδυναμία πλήρης ταυτοποίησης των παράτυπων μεταναστών, αυξάνει την πιθανότητα, εισόδου εγκληματικών και τρομοκρατικών στοιχείων στο εσωτερικό της, γεγονός που θέτει σε άμεση προτεραιότητα την λήψη μέτρων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της ισλαμικής τρομοκρατίας.

Κατάλογος Πηγών

- Aven, T., & Renn, O. (2010). *Risk Management and Governance: Concepts, Guidelines and Applications*. New York: Springer-Verlag Berlin Heidelberg.
- Bahri, P., & Pariente, A. (2021). Springer Link. *Systematising Pharmacovigilance Engagement of Patients, Healthcare Professionals and Regulators: A Practical Decision Guide Derived from the International Risk Governance Framework for Engagement Events and Discourse*.
- Baiza, Y. (2018). Islamic Education and Development of Educational Traditions and Institutions. In H. Daun, & R. Arjmand, *Handbook of Islamic Education* (pp. 77-97). Cham: Springer International Publishing. Retrieved from Springer Link.
- Barros, C., & Proenca, I. (2005). *Mixed Logit Estimation of Radical Islamic Terrorism in Europe and North America: A Comparative Study*. Retrieved from EconPapers: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://econwpa.ub.uni-muenchen.de/econ-wp/mic/papers/0508/0508005.pdf>
Πρόσβαση:12/07/2021
- BBC. (2017). *Manchester Attack: What We Know so Far*. Retrieved from BBC NEWS: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.bbc.com/news/uk-england-manchester-40008389>
Πρόσβαση:10/08/2021
- BBC. (2019). *London Bridge attack: What happened*. Retrieved from BBC NEWS: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.bbc.com/news/uk-england-london-40147164>
Πρόσβαση:10/08/2021
- Boeke, S. (2016). Al Qaeda in the Islamic Maghreb: Terrorism, insurgency, or organized crime? *Small Wars & Insurgencies*, pp. 914-936. Retrieved from Taylor & Francis online.
- Cavelty, M. (2010). *Cyberwar: Concept, Status Quo, and Limitations*. Retrieved from Academia: Διαθέσιμο στη δ/νση https://www.academia.edu/1058235/Cyberwar_Concept_Status_Quo_and_Limitations
Πρόσβαση: 10/08/2021
- Collins, A., Florin, M. V., & Renn, O. (2020). *Journal of Risk Research. COVID-19 risk governance: drivers, responses and lessons to be learned, 23*.
- Council of the European Union. (2005). *The European Union Counter Terrorism Strategy*. Retrieved from Council of the European Union: Διαθέσιμο στη δ/νση

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST%2014469%202005%20REV%204/EN/pdf> Πρόσβαση:10/07/2021

European Commission. (2020). *A Counter-Terrorism Agenda for the EU: Anticipate, Prevent, Protect, Respond*. Retrieved from European Commission: Διαθέσιμο στη δ/υση <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0795&from=EN> Πρόσβαση:10/07/2021

Europol. (2016). *EU Terrorism Situation & Trend Report (Te-Sat)*. Retrieved from Europol: Διαθέσιμο στη δ/υση <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2016> Πρόσβαση:10/08/2021

Europol. (2017). *EU Terrorism Situation & Trend Report (Te-Sat)*. Retrieved from Europol: Διαθέσιμο στη δ/υση <https://www.europol.europa.eu/tesat/2017> Πρόσβαση:15/07/2021

Europol. (2018). *EU Terrorism Situation & Trend Report (Te-Sat)*. Retrieved from Europol: Διαθέσιμο στη δ/υση <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2018-tesat-2018> Πρόσβαση:10/08/2021

Europol. (2020). *EU Terrorism Situation & Trend Report (Te-Sat)*. Retrieved from Europol: Διαθέσιμο στη δ/υση <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-te-sat-2020> Πρόσβαση:10/08/2021

Europol. (2021). *EU Terrorism Situation & Trend Report (Te-Sat)*. Retrieved from Europol: Διαθέσιμο στη δ/υση <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/european-union-terrorism-situation-and-trend-report-2021-tesat> Πρόσβαση:10/08/2021

Ewen, T. (2011). ELSEVIER. The international risk governance council framework and its application to *Listeria monocytogenes* in soft cheese made from unpasteurised milk. Στο *Food Control* (Τόμ. 22, σσ. 1513 - 1524).

Florin, M., & Bunting, C. (2009). ELSEVIER. Journal of Cleaner Production. *Risk governance guidelines for bioenergy policies*, 17, σσ. 106 - 108.

G4S. (2017). *Drones: Threat from Above*. Retrieved from G4S: Διαθέσιμο στη δ/υση <https://www.g4s.com/en-us/->

/media/g4s/usa/files/whitepapers/drones_threat_from_above.ashx

Πρόσβαση:11/08/2021

- Hartmann, J., Van der Aa, M., Wuijts, S., De Roda Husman, A. M., & Van der Hoek, J. P. (2018). ELSEVIER.Environmental Science & Policy. *Risk governance of potential emerging risks to drinking water quality: Analysing current practices*, 84, σσ. 97 - 104.
- IRGC. (2017). *Introduction to the IRGC Risk Governance Framework, Revised Version 2017*. Retrieved from IRGC: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://irgc.org/risk-governance/irgc-risk-governance-framework/> Πρόσβαση:02/07/2021
- Keles, O. (2018). *Tackling the Twin Threats of Islamophobia and Puritanical Islamist Extremism: Case Study of the Hizmet Movement. Islamophobia and Radicalization pp 265-283*/. Ανάκτηση από Springer Link: Διαθέσιμο στη δ/νση https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-95237-6_14 Πρόσβαση:12/07/2021
- Khaliq, U. (2006). Islamic State Practices, International Law and the Threat from Terrorism: A Critique of the 'Clash Of Civilisations' in the New World Order by Javaid Rehman. *Journal of Law and Society*, pp. 324-330. Retrieved from Journal of Law and Society. Wiley Online Library.
- Metz, S., & Johnson, D. (2001). *Asymmetry and U.S. Military Strategy: Definition, Background, and Strategic Concepts*. Retrieved from JSTOR: Διαθέσιμο στη δ/νση <http://www.jstor.org/stable/resrep11225> Πρόσβαση:12/07/2021
- Neumann, P. (2016). *Οι Νέοι Τζιχαντιστές: Ισλαμικό Κράτος, Ευρώπη και το Επόμενο Κύμα Τρομοκρατίας*. Αθήνα: Διάμετρος.
- Nomikos, J., & Burweila, A. (2008). Another Frontier to Fight: International Terrorism and Islamic Fundamentalism in North Africa. *International Journal of Intelligence and CounterIntelligence*, pp. 50-88.
- Sirgy, M., J., Estes, R., J., El-Aswad, E., Rahtz, D., R. (2019). *Globalization, the Media, and Islamist Jihad. Combatting Jihadist Terrorism through Nation-Building pp 113-127. Part of the Human Well-Being Research and Policy Making book series (HWBRPM)*. Ανάκτηση από Springer Link: Διαθέσιμο στη δ/νση https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-17868-0_6 Πρόσβαση:12/07/2021
- Valliyev, A. (2008). A Review of: Kepel, Gilles. *The War for Muslim Minds. Islam and the West*. Samad, Yunas and Sen, Kasturai. *Islam in the European Union. Transnationalism, Youth*

and the War of Terror. Hahn, Gordon. Russia's Islamic Threat. Russell, John. Chechnya – Russia. *Terrorism and Political Violence*, pp. 627-631.

Vittori, J., Bremer, K., & Vittori, P. (2009). Islam in Tanzania and Kenya: Ally or Threat in the War on Terror. *Studies in conflict & Terrorism*, pp. 1075-1099.

Zimmerman, J. (2017). The Spread of Islamikaze Terrorism in Europe: The Third Islamic Invasion, by Raphael Israeli. *Terrorism and Political Violence*. *Terrorism and Political Violence*, pp. 1157-1158.

Βασιλείου, Ι. (2015). *Η Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. Αθήνα: Historical Quest.

Γιούλτσας, Β. (2003). *Ο Θρησκευτικός Φονταμενταλισμός ως Κίνητρο Τρομοκρατίας σε Παγκόσμιο Επίπεδο. Προεκτάσεις - επιπτώσεις στη διεθνή ασφάλεια. Διημερίδα ΑΣΠ για τις Ασύμμετρες Απειλές στον 21ο Αιώνα*. Θεσσαλονίκη 21-22 Μαΐου 03.

Δενιόζος, Ν. (2018). *Η ασύμμετρη απειλή της μετανάστευσης*. Ανάκτηση από Foreign Affairs: Διαθέσιμο στη δ/ση <https://www.foreignaffairs.gr/articles/71858/dr-nikos-deniozos/i-asymmetri-apeili-tis-metanasteysis> Πρόσβαση:11/08/2021

Ευρωπαϊκή Ένωση. (2019a). *Οργανισμός Ευρωπαϊκής Συνοριοφυλακής και Ακτοφυλακής (Frontex)*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκή Ένωση: Διαθέσιμο στη δ/ση https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/frontex_el Πρόσβαση:15/08/2021

Ευρωπαϊκή Ένωση. (2019b). *Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κατάρτιση στον τομέα της επιβολής του νόμου (CEPOL)*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκή Ένωση: Διαθέσιμο στη δ/ση https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/cepol_el Πρόσβαση:10/08/2021

Ευρωπαϊκή Ένωση. (2020). *Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης (Eurojust)*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκή Ένωση: Διαθέσιμο στη δ/ση https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/eurojust_el Πρόσβαση:15/08/2021

Ευρωπαϊκή Ένωση. (2021a). *Οργανισμοί και άλλοι φορείς της ΕΕ*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκή Ένωση: Διαθέσιμο στη δ/ση https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies_el Πρόσβαση:20/08/2021

Ευρωπαϊκή Ένωση. (2021b). *Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Europol)*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκή Ένωση: Διαθέσιμο

στη δ/νση https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_el
Πρόσβαση: 28/08/2021

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2018). *Καταπολέμηση της τρομοκρατίας: Τα μέτρα που λαμβάνει η ΕΕ*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/priorities/tromokratia/20180316STO99922/katapolemisi-tis-tromokratias-ta-metra-pou-lamvanei-i-ee>
Πρόσβαση:10/08/2021

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2021a). *Εξωτερική πολιτική: στόχοι, μέσα και επιτεύγματα*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/158/foreign-policy-aims-instruments-and-achievements> Πρόσβαση: 10/08/2021

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. (2021b). *Ριζοσπαστικοποίηση στην ΕΕ: Τι είναι και πώς μπορεί να προληφθεί*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/security/20210121STO96105/rizospastikoroisi-stin-ee-ti-einai-kai-pos-mporei-na-prolifthei> Πρόσβαση:10/08/2021

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Συμβούλιο της ΕΕ. (2016). *Οδηγία για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας: Το Συμβούλιο είναι έτοιμο να αρχίσει διαπραγματεύσεις με το Κοινοβούλιο*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Συμβούλιο της ΕΕ: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2016/03/11/directive-on-combatting-terrorism/> Πρόσβαση:10/08/2021

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Συμβούλιο της ΕΕ. (2020). *Μη επανδρωμένα αεροσκάφη (drones): Μεταρρύθμιση της αεροπορικής ασφάλειας στην ΕΕ*. Ανάκτηση από Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και Συμβούλιο της ΕΕ: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/drones/> Πρόσβαση:08/09/2021

Ιωακείμης, Π. (2010). *Η Συνθήκη της Λισσαβώνας: Παρουσίαση, Ανάλυση, Αξιολόγηση*. Αθήνα: Θεμέλιο.

Καρατράντος, Τ. (2021). *Η Νέα Αντιτρομοκρατική Αρχιτεκτονική της Ε.Ε.* Ανάκτηση από ΕΛΙΑΜΕΠ: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.eliamep.gr/publication/η-νέα-αντιτρομοκρατική-αρχιτεκτονική/> Πρόσβαση:12/08/2021

Καριέβα, Α. (2016). *Το Παρόν Και Το Μέλλον Των Drones*. Ανάκτηση από Power Politics: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://powerpolitics.eu/το-παρόν-και-το-μέλλον-των-drones/>
Πρόσβαση:28/08/2021

- Καρουσινού, Β. (2016). *Κυβερνοτρομοκρατία: Πραγματική Απειλή ή Σύγχρονη Νεύρωση*; Ανάκτηση από Μένω Ευρώπη: Διαθέσιμο στη δ/νση <http://www.menoeuorip.gr/κυβερνοτρομοκρατία-πραγματική-απει/> Πρόσβαση:12/08/2021
- Κικίλιας, Π. (2008). *Κυβερνοτρομοκρατία και εφαρμογή νέων τεχνολογιών στην τρομοκρατία*. Ανάκτηση από IT Security Profesional: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.itsecuritypro.gr/kyvernотromokratia-ke-efarmogi-neon-technologion-stin-tromokratia/> Πρόσβαση: 11/08/2021
- Κοππά, Μ. (2017). *Η Κοινή Πολιτική Άμυνας και Ασφάλειας: Η ιστορία, οι θεσμοί, οι στρατηγικές*. Αθήνα: Πατάκης.
- Λούκας, Ι. (2003). *Ασύμμετρες απειλές και παγκόσμια ασφάλεια μετά την 11η Σεπτεμβρίου. Μία γεωστρατηγική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Δημερίδα ΑΣΠ για τις Ασύμμετρες Απειλές στον 21ο Αιώνα.
- Λυγερός, Σ. (2016). *Η Ισλαμική Τρομοκρατία*. Αθήνα: Πατάκης.
- Μαραβέγιας, Ν. (2016). *Ευρωπαϊκή Ένωση: Δημιουργία, εξέλιξη, προοπτικές*. Αθήνα: Κριτική.
- Νικολαΐδου, Μ. (2019). *Drones: Η Νέα Μορφή Τρομοκρατίας*. Ανάκτηση από Energia.gr: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.energia.gr/article/159754/drones-h-nea-morfh-tromokratias> Πρόσβαση:18/08/2021
- Νικολακάκης, Η. (2003). *Τζιχαντ ο Ιερός Πόλεμος του Ισλάμ: Σύσταση, Καθιέρωση, Σύγχρονες Εφαρμογές του*. Θεσσαλονίκη: Κυρομάνος.
- Ντόκος, Θ. (2008). *Ασύμμετρες Απειλές και Διεθνής Ασφάλεια. Στο Συλλογικό, Διεθνείς Σχέσεις Σύγχρονη Θεματολογία και Προσεγγίσεις – Αφιέρωμα στον Θεόδωρο Κουλουμπή*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Οικονομόπουλος, Δ. (2020). *Ο μετασχηματισμός της Τουρκίας και η ελληνοτουρκική σύγκρουση: Διαχείριση κινδύνων στο πλαίσιο της τουρκικής απειλής*. Ανάκτηση από amitos.library.uop.gr: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://amitos.library.uop.gr/xmlui/handle/123456789/5885> Πρόσβαση:11/08/2021
- Σαρρής, Δ. (2020). *Τι σημαίνει “ασύμμετρη απειλή”*; Ανάκτηση από ΠΑΤΡΙΣ: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.patris.gr/2020/03/13/ti-simainei-asymmetri-apeili/> Πρόσβαση:11/08/2021

Τζιφάκης, Ν., & Φακιολάς, Ε. (2016). Η έννοια της ασφάλειας στη θεωρία των διεθνών σχέσεων: Μία συνοπτική εισαγωγή στη σύγχρονη συζήτηση. Στο Α. -Ι. Μεταξάς, *Πολιτική Επιστήμη, Διακλαδική και Σύγχρονη Διερεύνηση της Πολιτικής Πράξης* (σσ. 141-159). Αθήνα: Σιδέρης.

Υπουργείο Εξωτερικών. (2018). *Μη – Διασπορά και Αφοπλισμός(Όπλα Μαζικής Καταστροφής)*. Ανάκτηση από mfa: Διαθέσιμο στη δ/νση <https://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/ragkosmia-zitimata/aphoplismos-opla-mazikes-katastrophen.html>
Πρόσβαση:09/08/2021